MUHSİN'E

KAFA TAŞI

FACİA 3 KISIM 15 BAP

NÂZIM HİKMET

SEMİH LÜTFÜ

SÜHULET KÜTÜPANESİ

1932

Bu oyun ilk defa 1932 tiyatro mevsiminde **DARÛLBEDAYİ** *de oynanmıştır.*

ROL ALANLAR

Doktor Dalbanezo — Ertuğrul Muhsin bey
Pedro — Galip bey
Şair — Talat bey
Vilyams — H. Kemal bey
Komisyoncu — Behzat bey
Serseri — Hazım bey
Paolino — Neyre Neyir hanım
Kız — Zehra hanım
Oruspu — Bedia hanım
Kapıcı kadın — Şaziye hanım

BİRİNCİ KISIM

ŞAHISLAR

Doktor Dalbenezo.
Doktor Dalbenazonun kızı.
Pedro.
Şair.
Komisyoncu.
Oruspu.
Kapıcı kadın.
Vilyams.
Paolina.
Kitap tabii.
Telefonda gazeteciler. Radyo...

BİRİNCİ BAP

DÖRT TELEFON VE BİR RADYOYA DAİRDİR..

Telefon 1. Gazeteci — Allo.

„ „ „ „ 2. „ „ „ „ — Allo.

„ „ „ „ 3. „ „ „ „ — Allo.

„ „ „ „ 4. „ „ „ „ — Allo..

Telefon. 1. G. — Ben Dolaryanda post müttehit gazeteler trōstü muhabiri Cek. Dinleyiniz.

Telefon. 2. G — Ben, Dolaryanda post müttehit gazeteler trōstü Fayf Oklok gazetesi tahrir müdürü Con. Dinliyorum.

Telefon. 3. G — Ben, Dolaryanda post mütttehit gazeteler trōstü Libr Tribunal gazetesi nōbetçi muharriri Rodes. Dinliyorum.

Telefon. 4. G — Ben, Dolaryanda post müttehit gazeteler trōstü Deyl Jurnal mecmuası başmuharriri Konks Dinliyorum.

Telefon. 1. G — Yazınız. Gazeteler trōstü meclisi idare reisi mister Frayman'ın emriyle

bugün onbeş otuzbeşte doktor Dalbanezoyla mülakat yaptım. Mülakat 17 dakika sürmüştür. Doktor Dalbanezo 16 ncı avenü, 14 üncü sokakta 86 numaralı apartımanın en üst katında tek bir odada oturmaktadır. Doktor Dalbanezo bana bir tek entramüsküler aşı ile veremi tedavi edecek bir serom bulduğunu söyledi. Keşfinin ana hatlarını izah etti. Fakat bu hususta hiç bir tafsilât veremiyeceğim. Hiç bir şey anlamadım. Karma karışık formüllerin icinden çıkamadım. Yalnız, muhakkak olan şudur ki, verem seromunun şimdilik yalnız nazarî formülleri bulunmuştur. Seromun tatbikat sahasına geçmesi, son ameli tecrübelerin yapılması için büyük bir labaratuvara ve mühim bir sermayeye ihtiyaç vardır. Anlaşıldı mı?

Telefon. 2. G — Evet. (*Telefonu kapatır*)

Telefon. 3. G — Tamam. (*Telefonu kapatır*)

Telefon. 4. G — Evet. (*Telefonu kapatır*)

T. 2. Gazeteci — (*Daktiloya*) Yazınız. Dolaryanda Post müttehit gazeteler trôstünün muazzam bir muvaffakıyeti. Beşeriyete büyük bir kurtuluş müjdeliyen doktor Dalbanezo ile konuştuk. Şehrin gürültüsünden uzak ve günlük hayatın âdiliklerini işitmiyecek kadar yüksek odasının sükûnu

içinde, büyük ve mütevazi âlim, muharririmizle... (*daktiloya*) durunuz.(*daktiloya*) devam ediniz.. Büyük ve mütevazi âlim muhabirimizle tam bir buçuk saatlik bir mülâkat yapmıştır.. (*daktiloya*) .. Hayır durunuz. Mülâkatın müddeti diğer gazetelerimizle mutabık kalındıktan sonra tespit edilir... Devam ediniz.. Pastör ne yaptı? Kuduzun tedavisini buldu.. Bu o kadar da izam edilecek bir şey değildir. İstatistiklere nazaran kuduz.....

T. 3 Gazeteci — (*Kâtibe yazdırır*) Yazınız. Dolaryandadın doktor Dalbanezosu beşeriyeti en büyük felâketten kurtaracaktır. Verem isimli efsanevi ve hamağlup ejderhayı yenmek şerefinin Dolaryandalı bir âlime nasip olması Dolaryanda ilim tarihinin en parlak sahifesi olacaktır.. (*Kâtibe*) Durunuz. Muhabir, Dalbanezonun kendisine verdiği izahattan hiç bir şey anlamadığını söylüyor. Olmaz. Yazınız.. muhabirimizle birlikte gönderdiğimiz ve şimdilik isimlerinin gizli tutulmasını istiyen yedi kişilik profesör heyetimizin verdiği rapor.. (*kâtibe*) Durunuz. Profesörler heyetinin kaç kişilik olduğunu öteki gazetelerimizle mütabık kaldıktan sonra tesbit ederiz. Adet yerini boş bırakınız... Ya-

zınız. Profesör heyetimizin verdiği rapor bu keşfin bir eseri deha olduğunnda şüphe bırakmıyor. Seromun izahı gayet basittir. Zaten en büyük keşiflerin bütün büyüklükleri izahlarındaki sadelikte değil midir?

T. 4. Gazeteci — (*Daktiloya*) Yazınız. Hayır durunuz. Muhabir, seromun yalnız nazarî formüllerinin bulunduğunu söylüyor. Olmaz. Yazınız. Dalbanezo soromu yalnız nazarî değil amelî bir hakikattır. Bir çok hususî tecrübeler bunu isbat etmiştir. Bilhassa üçüncü devrede bulunan bir hastaya.. (*daktiloya*) Durunuz. Hastalığın devresi diğer gazetelerimizle kararlaştırıldıktan sonra tesbit edilir. Orayı boş bırakınız ve yazınız. Bir hastaya tatbik edilen serom derhal şifalı tesirini göstermiştir. Fakat doktor Dalbanezo seromunun bütün dünyaya yayılması için büyük bir sermayeye ihtiyaç vardır. (*Daktiloya*) Şimdi söyliyeceğim cümlenin altını çiziniz.. Doktor Dalbanezoya seromun intişarı ve en geniş bir sahada istihsali için lâzımgelen sermayenin temini Dolaryandanın şeref meselesidir..

RADYO — Allo. Allo. Burası radyo Dolaryanda. Bu sabahtan beri, Dolaryanda post müt-

tehit gazeteler trôstü doktor Dalbanezonun verem seromu hakkındaki neşriyatına başlamıştır. Dolaryanda trôst gazete ve mecmuaları, sermaye, hükûmet ve efkârı umumiyeyi doktor Dalbanezoya yardıma davet etmektedirler.. Bu büyük dehanın keşfi.....

İKİNCİ BAP

İHTİSAS MESELESİNE VE DOKTOR DALBENEZONUN TAMAMEN CAHİLİ OLDUĞU BİR İLME DAİRDİR.....

(Doktor Dalbanezonun odası. Kızı pencerenin önünde bir koltukta. Hava güneşli. Dalbenezo meşgul).

Dışardan tangu temposu kitara ile ses:

Sinyorina kara gözlü Sinyorina
gözlerinden yanağına düşen beni
görmiyelim ört yüzüne yelpazeni.
Sinyorina kara gözlü Sinyorina
gelelim mi kollarına Sinyorina?
Sinyorina, Sinyorina : Sinyorina....

KIZ — *(Mırıldanarak)*

Sinyorina kara gözlü Sinyorina
gözlerinden yanağına düşen beni..
yelpazeni...
Kollarına..
Sinyorina..

DALBANEZO — Yine kımıldanıyorsun kızım. Koltuğuna dereceyi kor komaz beş dakika rahat duramıyorsun.

KIZ — Baba, ne güzel güneşli hava.. Şu dışarıya bak..

DALBANEZO — Halbuki en ufak bir hareket harareti yükseltebilir..

KIZ — Baba, hiç sen şarkı soylemedin mi?

DALBANEZO — Derece hakikî harareti göstermezse, dayagramın içinden gel de çık bakalım..

KIZ — Baba..

DALBANEZO — Koltuğunda derece varken, konuşmaman bile lâzım. Sabret biraz. *(Saatına bakar)* 15 saniye daha sabret..

(Sükût. 15 saniye işliyen saatın sesi).

DALBANEZO — Tamam.. Ver bakalım derceyi. *(Dereceyi alır)*

KIZ — Kaç?

DALBANEZO — 37, 8. *(Duvardaki büyük dayagrama nokta kor. Çizgiyi çeker).*

KIZ — Çok mu yüksek baba ?

DALBANEZO — Seyri tabii.. Korkuyor mısın ? Bana inanmıyor mısın ? Sen psikolojini kontrol et.. Fizyolojinden mesul olan benim.

KIZ — Kaçıncı devrede sayılırım baba?

DALBANEZO — Hastalığı devrelere ayırmak bir metodoloji meseledir. Sana bütün bunları her derecene bakışta anlatırım. Meselenin ruhu şudur. Basil dökoh, Serom Dalbanezo. Anladın mı? Kohun basilleriyle benim serom gırtlaklaşacaklar. İlk meydan muharebesini senin ciğerlerinde vereceğim.. Sen yalnız psikolojini kontrol et. Ona aklım ermez.Fakat Fizyolojinden mesul olan benim. Yüzde yüz, yüzde beş yüz, yüzde bin beş yüz zafer serom Dalbanezonundur, benimdir. Bir müşkül vardı: para. Onu da bulacağımdan eminim artık. Koh basillerinin kadavralarını ayaklarımın dibine serilmiş görüyorum..

KIZ — Napoleon gibi söz söylüyorsun baba..

DALBANEZO — O da kim ? Ha, bir Fransız ceneralı galiba?. İmparator filân da olmuş.. Lisedeyken tarih ilminide okutmuşlardı bize..

KIZ — Napoleon için hiç başka bir şey işitmedin mi baba ?

DALBANEZO — Yok.. Hayır..Doktorluğu filân da var mıydı? Napoleondan bana ne.. İlim ihtisas işidir. İhtisas yayılmaz, derinleşir.. Bir kuyu gibi. Benim için bir basilin hayatı senin Napoleonun imparatorluğundan yüz kerre, yüzbin kerre daha mühimdir.. Hele şimdi.. Ben kuyunun ta dibindeyim.. Basil dō koh var.. Serom Dalbanezo var.. Sen varsın, veremli uzviyetler var.. Başka hiç bir şey yok..

KIZ — Ne tuhafsın baba..

DALBANEZO — Olabilir. Şimdilik susalım ve çalışahm.. (*Sükût. 10 saniye işliyen saatın sesi. Kapıya vurulur. Doktor dalgın. Duymaz.*)

KIZ — Baba, birisi geldi.

DALBANEZO — Buyurun..

(*Pedro girer. Elinde su kovaları*)

DALBANEZO — Hoş geldin komşum.

PEDRO — Size su getirdim üstat.. Suyunuz bitmiştir her halde...

KIZ — Teşekkür ederiz Pedro.. (*Yerinden kalkmak ister.*)

PEDRO — Oturun. Kımıldanmayın kuzum. Ben yerine boşaltırım..

KIZ — Size zahmet...

(*Pedro yandaki küçük kapıdan gider*)

KIZ — Şu Pedro ne iyi çocuk baba..

DALBANEZO — Mükemmel adam. Mükemmel dost.. kafalarımız biraz..

(*Pedro gelir*)

DALBANEZO — Ya böyle Pedro, Bizim musluklara, şirket hâlâ su vermiyor.. Ne yapalım.. Heriflerin parasını ödeyemedik..

KIZ — Bu gün de elektrikten kâat geldi..

DALBANEZO — Ya; onlarınkini de bir haftaya kadar vermezsek, cereyanı keseceklermiş.. Fakat zannediyorum ki, busefer elektiriği kesemiyecekler.. Sonra bu tenekeler sizin kendi musluklarınızdan bize taşıdığınız son su olacak...

PEDRO — İnşallah üstat..

DALBANEZO — İnşallahı filânı yok. Muhakkak. Bu sabah gazeteleri okumadınız mı?

PEDRO — Okudum. Bütün şehir sizin mülâkatın dedikodusunu yapıyor...

KIZ — Demek babamın işi alâka uyandırdı...

PEDRO — Lüzumundan fazla..

DALBANEZO — Yani...

PEDRO — Yani hiç.. Bana öyle geliyor ki...

DALBANEZO — Yanılıyorsunuz Pedro.. Aklınıza hiç bir şey gelmesin.. Mesele basit. Verem seromunu buldum. Duyuldu.Nihayet hayrın dehası harekete geldi.

PEDRO — Kimbilir? Belki de şerrin dehası..

DALBANEZO — Aldanıyorsun Pedro.. Mesele basit.. Şimdiye kadar son adımı atmaya parasızlık mani oluyordu. Tabii bu neşriyattan sonra, para benim ayağıma gelecek.. Bu para denen nesne, kırk yılda bir, musluktan su akıtmak, bilmem ampulda ışık yakmaktan daha yüksek bir işe yarıyacak. Serom Dalbanezo basil dō kohu altedecek..

KIZ — Musluktan su akacak, lambada cereyan kesilmiyecek...

DALBANEZO — Mesele bundan ibaret. Basit gayetle..

PEDRO — Gazetelerin yazdığı gibi, hakikaten, sizinle konuşmak için, muhabirle beraber yedi kişilik bir hey'et te geldi mi?

DALBANEZO — Yo.. Hayır.. Ben de işin bu tarafına biraz şaşar gibi oldum. Her halde bir tertip hatası filan.. Belki de bōyle bir hey'et gelecek te, geldi diye yazdılar..

PEDRO — Sonra, sizin seromun bir çok hususî tecrübelerde muvaffak olduğu, hattâ üçüncü devrede bir hastaya..

DALBANEZO — Hayır. Hayır.. Pek âlâ biliyorsunuz ki, bōyle bir tecrübe filân yapmadım .Tecrübe meselesinde biraz ileri gitmişler.. Kızım, gazetecilerin adetidir diyor.. Benim pek aklım ermez amma..

PEDRO — Üstat.

DALBANEZO — Buyurun..

PEDRO — İktisadî siyasî ilmi ile basil dö koh ve binaenaleyh Serom Dalbanezo arasındaki minasebeti tetkik ettiniz mi hiç?

DALBANEZO — Yooo... İktisadî siyasî ilmi hakkında hiç bir fikrim yok.. Hattâ Napoleonu aşağı yukarı biliyormışım da, iktisadî siyasinin isminin bile kara cahiliyim.. Hem..

PEDRO — Bana öyle geliyor ki, bütün ilimler arasında çok sıkı bir bağ vardır. İçten bir bağ.. Bu bağ eski Yunanistanda ap aşikâr.. Fakat sonra, kurunu vusta, bu vahdetin bağları kaybediliyor.. Rönesans, bağlar tekrar meydana çıkıyor amma..

DALBANEZO — Bırak bu acayip nazariyeleri..

PEDRO — Ah üstadım ah, eğer iktisadî siyasî ilmi ile doktorluk filân arasındaki sıkı rabıtayı bilseydiniz.. Eğer..

(Dışardan bir kadın ve erkek sesi, inip yükselerek uğultu halinde gelir.)

KIZ — Dışarda bir şeyler oluyor..

DALBANEZO — Yine bizim oda komşusu küçük hanımdır.. İllallah artık. Bıktım bu kadının erkeklerle yaptığı kavgalardan..

PEDRO — Öyle amma, sizin için gazeteler,şehrin gürültüsünden uzak ve günlük hayatın adiliklerini işitmiyecek kadar yüksek odasında.. Falan diye yazmışlar..

DALBANEZO — Hay yazmaz olsalardı...

ÜÇÜNCÜ BAP

İCRA EDİLMİYEN BİR TAAHHÜDE, MİSTER KLAYNA, YEDİ KAT KİRLİ MERDİVENLERİ ÇIKAMAYAN PERİİ İLHAMA VE BİR RUHUN HEMŞİRELERİNE DAİRDİR...

(*Merdiven sahnalığı. Bir kapı Dalbanezonun odasına, bir kapı şairin ve bir kapı da oruspunun odasına açılır. Merdiven parmaklığı gözükür.*)

KOMİSYONCU —Sökül paraları diyorum..

ORUSPU — Para yok ki..

KOMİSYONCU —Yok ki ne demek? Ya paramı geri verirsin, yahutta taahhüdünü yerine getirirsin..

ORUSPU — Ay.. varma üstüme. Vallahi şimdi düşüp bayılırım..

KOMİSYONCU —Zıbar istersen.. Olur iş değil. Ver paramı geri be..

ORUSPU — Bir iki gün sabret hiç olmazsa...

KOMİSYONCU— Edemem...

ORUSPU — Akşama kadar da bekliyemez misin?

KOMİSYONCU — Bekliyemem. Olmaz.. Senden senet alınmaz. Muteber değildir.. Sana kredi açılamaz. Sermayen zayıf.. Ne laf anlamaz, muamele bilmez karısın be....

(*Kapıcı kadın gelir*)

KAPICI KADIN — Bu patırdı ne oluyor? Bu ne rezalet.. Burasını neresi zannettiniz?Pazar yeri mi? Kesin sesinizi ayol.. Şimdi polis çağırırım vallahi...

KOMİSYONCU — Sen de kim oluyorsun?

K. KADIN — Ne dedin, ne dedin? Ben mi kim oluyorum? ben mi? Bana mı diyorsun ?

KOMİŞYONCU — (*Eteğini çeken oruspuya*) Bırak eteğimi.. (*Kapıcı kadına*) Sen.. Sen kim oluyorsun?

K. KADIN — Ben ha? Ben. Şimdi benim kim olduğumu anlarsın.. Sen mister Klayn'ın admı hiç işittin mi ? Bu apartıman gibi sekiz apartımanı vardır. Anladın mı?Sekiz tane...

KOMİSYONCU — Bana ne ...

KAPICI KADIN—Dinle.. Dinle. Benim kim olduğumu şimdi anlarsın.. Mister Klayn'ın bu apartımandan iki defa, üç defa, seksen sekiz defa daha yüksek yirmi üç apartımanı vardır. Anladın mı yirmi üç.. Anlarsın ya. Sonra, efendime söyliyeyim.. Mister Klayn her pazar kiliseye gider.. Sekiz tane zenciyi kendi eliyle yakmıştır. Anlıyor musun ? Kendi eliyle.. Sonra efendime söyliyeyim, maiyetinde senin gibi hiç bir işe yaramaz...

KOMİSYONCU— Haddini tecavüz ediyorsun...

K. KADIN — Dinle dinle.. emrinde senin gibi..

KOMİSYONCU— Fakat madama...

K. KADIN — Dinle, dinle.. Senin gibi hiç bir işe yaramaz 250 boşboğazı maiyetinde memur diye kullanan Mister Klaynı tanıdın mı ?

KOMİSYONCU— Tanıdım . Ne olacak ?

K. KADIN — Ne mi olacak. İşte ben mister Klaynının, kızını bir Fransız kontuna nişanlayan, muhterem mister Klayn'ın bu apartımanında vekiliyim ben.. Bu apartıman benden mesuldur. Kira paralarını ben toplarım. Kira vermiyenleri ben kapı dışarı ederim. Aşağıda gördüğün demir kapıyı canım ister açar, canım ister kaparım.. Anladın mı şimdi ben kimim ?

KOMİSYONCU— Anlaşıldı. Demek Kapıcısınız.

KAPICI KADIN — Haydi öyle olsun...

KOMİSYONCU— Tamam. Ben de sizi arıyordum...

K. KADIN — Beni mi? O da neden?

KOMİSYONCU— Evvelâ barışalım. Barıştık mı? Âlâ.. Efendim,insan bir kasaba gitse, bana bir okka et hazırla,al sana peşinen de bir kaç kuruş, akşama paranın üstünü verir eti alırım, dese...

K. KADIN — Eee?

KOMİSYONCU— Akşama geldiği zaman, kasap ne eti verse, ne sabahleyin aldığı parayı.. Ne halt edersiniz?

K. KADIN — Dükkânını geçiririm kafasına...

MOMİSYONCU— Hay dilini yesinler. İşte, ben de bu sabah bu kıza rasladım. Teklif ettim. Ufak bir pazarlıktan sonra bir fiat kararlaştırdık. Bir miktar avans istedi. Verdim. İki saat sonra geldim buraya, odasına. Eee! Haydi taahhüdünü yerine getir dedim. Olmaz, dedi. Öyleyse paramı geri ver, dedim, vermem diyor...

ORUSPU — Nasıl vereyim. Dedim ya on defa sana, işte madam da burda, parayı kiraya aldı...

K. KADIN — Doğru. Ne yalan söyliyeyim. Bana borcu vardı. Verdi...

KOMİSYONCU— İyi amma, benim paraları size vermiş...

KAPICI KADIN — Bana ne ? Kimin parası olursa olsun...

KOMİSYONCU— İyi amma madam, siz bir insaniyetlik etseniz, şu size verdiği bizim parayı bana iade etseniz...

K. KADIN — Ne diye ?

KOMİSYONCU— Canım efendim, siz ne zaman olsa bundan kiranızı alırsınız. Hem bu kızcağaza bu kadarcık bir kredi açamaz mısınız? Değil böyle mükemmel iş yapana, iş yapması mümkün olan bir satıcıya bile biraz kredi açılır...

K. KADIN — Yo.. Yo.. Kredi filân açamam ona. Katiyyen ?

KOMİSYONCU— Öyle amma, sizin gibi...

K. KADIN — Nafile çeneni yorma. Kat'iyyen kredi filân açamam.. Kaçak iş yapıyor.. Ticareti kayıtlı, sicilli değil senin anlıyacağın.

KOMİSYONCU— Yaa, Demek, siz de bir kaçakçıya yataklık yapıyorsunuz ?

K. KADIN — Ben mi kaçakçılara yataklık yapıyorum ?

KOMİSYONCU— Sen.. Seni ihbar edeceğim...

K. KADIN — İspat edemezsin...

KOMİSYONCU— Ederim...

K. KADIN — Edemezsin.

(*Şair ğelir*)

Şair — Yarabbi, yarabbi.. Bu ne gürültü? (*Kapıcı kadına*) Ne oluyoruz madam? İlham perisinin her zaman yedi kat kirli merdivenlerinizi çıkıp odama kadar geldiğini mi zannediyorsunuz ? İlham perisi her şeyden evvel sükûn ister madam. Sizin apartımanınızın kapısını bir dakika olsun çalamıyan sükûn.. Şiir yazmak ne demektir bilir misiniz madam? Hayatınızda benden başka şair gördünüz mü madam ? Yarabbi, yarabbi, bu ev harp ilâhı Marsın himayesinde midir? Bu gürültünün sebebi ne ? Kim ?

KOMİSYONCU— (*Oruspuyu göstererek*) Sebep işte...

ŞAİR — (*Oruspuya*) Yine mi ? Bütün bu vaveylâların sebebi sen. Sen zavallı hemşirem...

KOMİSYONCU— Ne dedin ? Ne dedin ? Hemşiren mi ? Kardeşiniz öyle mi ? Bununla kardeşsiniz demek ? Öyleyse azizim efendi, belki de sermayedarısınız.

ŞAİR — (*Şair hayret işareti yapar*)

KOMİSYONCU— Yok efendim yok, katiyyen tayipetmem. Meseleleri birbirine karıştırmayalım.

Asıl iş şurda: mademki küçük hanım hemşirenizdir ve sizin sermaye meselesiyle alâkadar bulunmanız da muhtemeldir. O halde; hanımın bana olan borcunu sizin tediye etmeniz en basit bir hakikattır.

ŞAİR — (*Kapıcıkadına*) Bu adamın sözlerinden hiç bir şey anlamıyorum.

KAPICI KADIN—(*Komisyoncuya*) Efendi şairdir. Matmazel de onun kız kardeşi filân değildir. Hiç bir alâkaları filân yoktur.

KOMİSYONCU— Peki amma, hemşirem dedi..

ŞAİR — Evet, hemşirem, dedim. O, kaldırım taşlarının çamurla aralıklarında biten bir çiçektir? O muazzam bir istiraptır. O, onun gibiler, Harun Reşidin sarayındaki sultanlardan Rio Dö Janeronun beyaz esirelerine kadar istirap çeken bütün kadınlık benim hemşiremdir.. Ruhumun hemşireleridir onlar...

KOMİSYONCU— Amma acayip adamsın be birader. Kadınların hepsinden vazgeçtim. Sen şunun bana olan vereceğini öde.. Yahut ta söyle sözümü dinlesin.. Taahhüdünüzü yerine getirin.

(*Pedro ile Dalbanezo girerler*)

PEDRO — Ne taahüdü? Burayı borsaya döndürdünüz...

KOMİSYONCU— (*Kapıcı kadına*) Bu da kim ?, (*Pedroya*) Nafile zahmet edip lakırdıya karışmayınız. Biliyorum, bu kadın hemşirenizdir. Eee, öyleyse ver borcunu deyince, Harun Reşidin sarayı filân falân bütün kadınlık ruhunuzun hemşiresidir. Geç bu lakırdıları...

ORUSPU — (*Pedroya*) Kurtarın beni bu herifin elinden.

PEDRO — Mesele nedir ?

ORUSPU — Bu sabah rasgeldim avans verdi. Şimdi parasını istiyor, veremiyorum. Öteki sözümü tutmadığıma gelince..

KOMİSYONCU— O tarafı karıştırma...

ORUSPU — Söyliyeceğim...

KOMİSYONCU — Sus diyorum...

PETRO — (*Komisyoncuyu yakalar*) Sen sus. (*Oruspuya*) Söyle..

ORUSPU — Hasta.. Çok fena bir hastalığı var,. Frengi. Kendimi bile bile ateşe atmam..

PEDRO — (*Komisyoncuya*) Haydi bas buradan..

KOMİSYONCU —Fakat

PEDRO — Defol çabuk. (*Yakasından yakalar ve komisyoncuyu dışarı atar*)..

DIŞARDAN KOMİSYONCUNUN SESİ — Görüşürüz seninle efendi..

PEDRO — (*Dönüp gelirken*) olur...

ŞAİR — (*Pedroya*) Kahramansın Pedro...

PEDRO — Komik bir kahramanlık. Süfrajetlik gibi bir şey...

ORUSPU — Teşekkür ederim...

PEDRO — Bir şey değil, bir şey değil...

(*Oruspu odasına gider. Kapıcı çıkar*)

DALBANEZO — Bütün bu işler çok garip...

PEDRO — Ah, üstadım ah, biraz iktisadî siyasî bilseydiniz...

DALBANEZO — Bırak şu iktisadı kuzum..

PEDRO — Her ne hal ise.. Şimdilik allaha ismar ladık...

(*Pedro çıkar*)

ŞAİR — Kerimeniz hanım efendi nasıldırlar ?

DALBANEZO — Her vakitki gibi. İş seyri tabiisinde.. Amma mutlaka önüne geçeçeğiz... Mutlaka. Dehşetli bir kavga olacak...

ŞAİR — Eğer rahatsız etmiyeceğimi bilseydim...

DALBANEZO — Zafer yüzde yüz benimdir...

ŞAİR — Eğer rahatsız etmiyeceğimi bilseydim...

DALBANEZO — Ne gibi rahatsızlık ?..

ŞAİR — Demek istiyorum ki. efendim, eger sizi ve kerimeniz hanımefendiyi rahatsız etmiyeceğimi bilseydim, çoktan beri kusur ettiğim ziyaretinize bugün...

DALBANEZO — Anladım.. Anladım.. Reca ederim buyurun.

DÖRDÜNCÜ BAP

EDEBİYAT TARİHLERİNE, BİR MAHALLEYE GELEN ÜÇ OTOMOBİLE, BACAKLARI ARASINDAN EMZİKLERİ KILLI MEMELER SARKAN İNEKLERE VE DAHA BİR ÇOK MESELELERE DAİRDİR...

DALBANEZO — Bak kızım sana kimi getirdim.

KIZ — Siz misiniz?.. Buyrun...

(*Şair kızın elini sıkmak ister*)

KIZ — (*Elini uzatmışken birden bire çeker***) Bu gün de elimi sıkmıyacaksınız. Daha iyileşmedim...**

ŞAİR — Bir haftadan beri ziyaretinize gelemedim. Çok çalışıyorum.

KIZ — Kitabınız bitti mi ?

ŞAİR — Evelki gün bitirdim. Tâbie gönderdim.

KIZ — İçinde bütün şiirleriniz var değil mi ?

ŞAİR — Hemen hemen hepsi..... Şiirlerimi tasnif ederken harikulâde bir keşifte bulundum. (*İskemlesini kızın koltuğuna yaklaştırır*) **Son bir senede yazdığım yazıların yarı-**

sından fazlasını ilham eden sizsiniz. Siz benim için bir...

(*Kız öksürür*)

KIZ — Biraz uzakta otursanız.. Daha iyileşmedim. Sirayet devresi.

(*Şair iskemlesini geri çeker*)

ŞAİR — Ne çıkar. Hanım efendi iyileşeceksiniz... Ve ben sizden gelen her şeye...

KIZ — Kitabınız çok büyük mü olacak?

ŞAİR — Zannediyorum ki yüz sayfa kadar. Düşünün, ilk kitabım. Kalın, siyah deri bir cilt içinde..Beyaz kaymak kâatların üstüne şarklı bir kadının sürmeli gözlerinden damlamış gözyaşları gibi satırlar.. Şiirlerimi beğeniyorsunuz, değil mi hanımefendi? Bunu her zaman size soruyorum. Çünkü benim ilk münekkidim sizsiniz. Ve edebiyat tarihleri bu harikulâde güzel hakikatı nesillerden nesillere götüreceklerdir. Edebiyat tarihi kitaplarının haşin ağır kâatlara basılmış sayfaları benim çarmıha gerilmiş İsâ gibi mustarip ve mağrur ismimin yanında, sizin isminizi bir Meryem ana beyazlığıyla taşıyacaklardır...

KIZ — Ne güzel konuşuyorsunuz...

(*Şair iskemlesini kıza yaklaştırır*)

ŞAİR — **Doğru mu söylüyorsunuz?**(*Ellerini uzatır.*)

(*Kız öksürür. Şair hissettirmemeğe çalışarak iskemlesini çeker, kız farkına varır*)...

KIZ — **İşte.. Gördünüz mü böyle.. İhtiyatlı olmalı...**

ŞAİR — **Ne gibi hanım efendi ? Anlamadım...**

KIZ — **Hiç.. Haydi yine deminki gibi konuşunuz.. Şiir yazmak...**

(*Dışardan merdivenleri koşarak çıkan ayak sesleri*)

KIZ — **Yine neler oluyor ?**

(*Ayak sesleri kapıya doğru yaklaşır*)

KIZ — **Baba, bize birisi geliyor...**

(*Kapı vurulur*)

DALBANEZO — **Gir...**

(*İçeri, heyecanla kapıcı girer.*)

KAPICI KADIN — **Müsyö Dalbanezo.. Müsyö Dalbanezo...**

DALBANEZO — **Ne var ?**

K. KADIN — **Size misafirler geliyor.**

DALBANEZO — **Âlâ, buyursunlar...**

KADIN — **Büyük insanlar...**

KIZ — **Nasıl büyük insanlar?..**

ŞAİR — **Bir yanlışlık olmasın.. Belki beni arıyorlar.. Belki kitabımı gönderdiğim tabidir.**

KAPICI KADIN — Hayır. Sizi aramıyorlar. Hayır, Doktoru sordular. Bir erkek bir kadın. Otomobille geldiler.. Düşünen bir kerre. Ben, on senedir burada kapıcıyım. Bizim mahalleye yalnız iki defa otomobil geldi. Tam üstünüzdeki tavan arasında bir dilenci muhacir otururdu. Memleketinde asilzade imiş. Paralarını kumarda yemiş. Dolaryandaya dilenmeğe gelmiş. Bir akşam odasında ölü bulduk. Bir de vasiyetname bırakmış. Dilenerek biriktirdiği paralarla kendisine birinci sınıftan otomobilli bir cenaze alayı yapsınlar istemiş.. İşte mahalleye gelen ilk otomobil oydu.. Bir kaç sene sonra da karşıki çamaşırcıda yangın çıktı. Etfaiye otomobili geldiydi. Fakat, şimdi aşağıda sizin misafirlerinizi getiren otomobil, ne etfaiyeden, ne de cenaze için.. Bizim mister Klaynınki gibi. Büyük. Lüks. Pırıl pırıl. Sahici otomobil. Hani garp mahallelerinde,beyaz konakların....

(*Kapıyı vururlar*)

K. KADIN — Geldiler.. (*Koşar. Kapıyı açar*) Buyurunuz.. Buyurunuz.. Doktor Dalbanezonun odası burasıdır.

(*İçeri Vilyams ile Paolina girer*)

DALBANEZO — Beni mi istiyordunuz?

VİLYAMS — Doktor Dalbanezo ile mi müşerref oluyorum?

DALBANEZO — Evet.

VİLYAMS — Sizinle hususi konuşmak arzusundaydım. (*Kapıcı kadına ve şaire bakar.*)

ŞAİR — Müsadenizle hanım efendi. Yine görüşürüz doktor.. (*Çıkar.*)

KAPICI KADIN — Ben yabancı sayılmam. Ben. Belkimister Klaynın ismini işitmişsinizdir. kızını Fransalı bir Prense...

DALBANEZO — (*Kapıcıya*) Bizi yalnız bırakınız madam.

K. KADIN — Peki öyle olsun.. Amma kira meselesinde ben size....

DALBANEZO — Madam...

K. KADIN — Gidiyorum.. (*Misafirleri selamlıyarak*) Allaha ısmarladık mister, allaha ısmarladık mis...

(*Çıkar*)

DALBANEZO — (*Kızını taktim ederek*) Kızım... Kızımın yanında konuşamıyacağımız hiç bir mesele yoktur. Esasen kendisi...

VİLYAMS—Matmazel rahatsız olmasınlar.. Müsade ederseniz kendimi taktim edeyim. Ben, Dolaryanda müttehit verem sanatoryomları tröstü meclisi idare reisi Vilyams..

(*Yanındaki kadını taktim ederek*) Sanatoryomlar sertabibimiz mis Paolina.. Kendileri aynı zamanda bütün Dolaryanda himayei etfal cemiyetinin reisidir..

(*Sükût. İşliyen saat sesi*)

DALBANEZO — Sizi dinliyorum.

VİLYAMS — Bu sabah gazetelerde mülâkatınızı okudum. Keşfiniz beni fevkalade alâkadar etti.

PAOLİNA — Mühimce bir keşif...

VİLYAMS — Bütün Dolaryanda ve hattâ bütün dünyada verem işleriyle en yakından alâkadar olan bir adam sıfatıyla...

PAOLİNA — Verem işi, müessemiz kadar hiç bir müesseyi alâkadar edemez.

VİLYAMS — Sizinle keşfiniz hakkında bizzat konuşmağa geldim...

PAOLİNA — Eger anlaşabilirsek...

VİLYAMS — Aziz doktor Dalbanezo cenapları kısa ve keskin konuşahm...

DALBANEZO — Nasıl arzu ederseniz...

VİLYAMS — Bir şarlatan olmadığınızdan eminim. Seromunuz muvaffak olacağı şüphesizdir...

VİLYAMS — Hakkınızda bu sabahtan beri yaptırdığım tahkikat...

PAOLİNA — Ciddiyetinize şüphe bırakmıyor...

VİLYAMS — Kısa ve keskin konuşalım. İşinizin muvaffakiyeti için paraya, sermayeye ihtiyacınız var. Hem de mühim bir sermayeye...

DALBANEZO — Evet.

VİLYAMS — Halbuki su parasını vermediğiniz için musluklarınız durmuştur...

PAOLİNA — Yakında da elektriğinizi kesecekler....

DALBANEZO — Evet.

VİLYAMS — Ben size müessesemiz namına işinize lâzım olan sermayenin iki üç mislini verebilirim.

PAOLİNA — Bir de mükemmel labaratuvar...

DALBANEZO — Doğru mu söylüyorsusuz ?Evet doğru söylüyorsunuz... Zaten bunu bekliyordum. Hayrın dehası...

VİLYAMS — Mükemmel bir labaratuvar..

PAOLİNA — Labaratuvarlar...

VILYAMS — İstediğiniz kadar para.

DALBANEZO — Nihayet hayrın dehasının harekete geleceğinden emindim...

VİLYAMS — Aziz doktor Dalbanezo kısa...

PAOLİNA — Ve keskin konuşalım...

VİLYAMS — Arzunuzun derhal tahakkuk etmesi için benim mukabil bir teklifim var...

PAOLİNA — Bilamünakaşa derhal kabul edilmesi lâzım gelen bir teklif...

VİLYAMS — Sizinle bir kontorato, bir mukavele yapacağız...

DALBANEZO — Her teklifinizi kabule hazırım. Yeter ki...

VİLYAMS — Kontoratomuz mucibince, madde bir: benim Vast Uestteki çiftliğimin büyük binasının tekmil alt katı...

PAOLİNA — Mükemmelen mücehhez...

VİLYAMS — Bir labaratuvar halinde size tahsis edilecektir...

DOKTOR — Âlâ...

VİLYAMS — Madde iki: emrinize bir milyon dolarlık bir sermaye verilecektir..

PAOLİNA — İcabederse bu miktar fazlalaştırılabilir.

DALBANEZO — Bu kadarı bile çok...

VİLYAMS — Madde üç: müessesemiz tarafından taahhüt edilen bu hususata mukabil, siz doktor Dalbanezo...

DALBANEZO — Tabbii en kısa bir zamanda seromu kabili tatbik bir hale getireceğim.

VİLYAMS — Hayır.

PAOLİNA — Hayır üçüncü madde bu değil...

DALBANEZO — Ya ne?

VİLYAMS — İş bu mukavelenamenin imzasından itibaren altı ay zarfında doktor Dalbanezo Vas Uestteki çiftliğin iki yüz elli beş inek ve öküzünü tedavi edecektir.

DALBANEZO — Ben baytar değilim..

VİLYAMS — Üçüncü maddeye devam ediyorum: ve yalnız inek ve öküzlerin tedavisine hasredilmesi icabeden bu altı ay zarfında Doktor Dalbanezo fikren dahi olsa başka hiç bir işle meşgul olmıyacaktır.. Başka hususata dair en küçük bir tecrübe bile yapmıyacaktır...

PAOLİNA — Madde dört. Üçüncü maddenin infazı hususunu müessesemiz sertabibi mis Paolina, yani ben, kontrol edecektir.

VİLYAMS — Üçüncü ve dördüncü maddeler anlaşıldı mı aziz doktor ?

DALBANEZO — Hayır. Hayır. Hayır.. Bana labaratuvar ve para vereceksiniz ? Fakat ben, altı ay her işimi bırakıp sizin ineklerinizi ve öküzlerinizi tedavi edeceğim.. Ya serom ? Ya serom Dalbanezo?

VİLYAMS — O işle altı ay sonra uğraşacaksınız. Zira beşinci maddemiz şudur. Doktor Dalbanezo mukavelenin üçüncü maddesine tamamen riayet ettiği taktirde, altı ay sonra içinde çalıştığı labaratuvar ve bir milyon dolarlık sermaye kendisinin olacaktır..

PAOLİNA — Gördünüz mü beşinci maddeyi. Demek altı ay sonra seromunuzla iste-

diğiniz kadar uğraşabileceksiniz.. Labratuvar var, para var...

DOKTOR — Alay mı ediyorsunuz ? Ben verem aşısını buldum. Beşeriyeti kurtaracağım...

PAOLİNA — Doğru...

VİLYAMS — Fakat bu umumî bir mesele...

DALBANEZO — Sonra, kızımın bir an evvel kurtarılması lazım. Altı ay geçtikten sonra...

PAOLİNA — Doğru...

VİLYAMS — Fakat bu hususî ve şahsî bir mesele...

PAOLİNA — Mevzuubahis olan...

VİLYAMS — Her şeyden evvel ticarî bir meseledir.. Mukabil bir menfaat olmadan kimse kimseye para vermez...

K I Z — Baba...

DALBANEZO — Ne istiyorsun ?

K I Z — Zararı yok baba.. Ben ölebilirim. Sabret baba.. Öküz doktorluğu yapma baba...

PAOLİNA — Matmazel.. Öküzleri hakir ve aşağılık görmeyiniz rica ederim. Unutmayınız ki, ben Dolaryanda himayei hayvanat cemiyetinin reisiyim.. Beni tahkire hakkınız yok...

K I Z — Fakat sizi...

VİLYANS — Bu bahsi kapatalım hanımlar.. Aziz doktor, mukavelenin bir müsvetdesini

size bırakıyorum. Düşünüp taşının. Altı ay çabuk geçer. Altı ay sonra... Hem zannetmeyiniz ki, size başkaları, işiniz için her hangi bir teklifte bulunabilir. Sonra sevgili kızınız da çiftlik havasından istifade eder.. Altı ay kısa bir zamandır. Hemen işe başlarsanız.

DALBANEZO — Yâni öküzlerinizi tedaviye...

PAOLİNA — Evet, o zavallı mustarip hayvancıkları.

VİLYAMS — Kızınız için de belki geç kalınmamış olur. Düşününüz taşınınız aziz doktor Dalbanezo.. Mukaveleyi işte masanızın üstüne bırakıyorum. Telefon numarası yazılıdır. Allaha ısmarladık efendim.

PAOLİNA — Allaha ısmarladık.

VİLYAMS — Allaha ısmarladık küçük hanım.

PAOLİNA — Allaha ısmarladık kızım. Ve hayvanları seviniz. Hayvancıklara acıyınız.. İsa öyle emretti.

DALBANEZO — Güle güle.. Mukaveleyi alıp götürün. İmzalamıyacağım.

VİLYAMS — Zararı yok. Kalsın.

PAOLİNA — Düşünün. Dekart dedi ki: mademki düşünüyorum öyle ise varım.

(*Çıkarlar. Sükût*)

(*Dışardan bir otomobil kornası*)

K I Z — Gittiler.

DALBANEZO — Otomobilleri öküz gibi, kuduz boğa, azgın inek gibi böğürüyor.

K I Z — Sabret baba.. Beni düşünme.. Mademki onlar geldi, başkaları da gelecektir.

DALBANEZO — Hiç, amma hiç bir şey anlamıyorum.. bu adamlar deli midir? Ben Dalbanezo, ben tek bir aşıyla basil dö kohları ayaklarının dibine serecek olan adam.. Ben öküzleri tedavi edeyim? Kocaman boynuzlu, kalın enseli öküzler.. Bacaklarının arasından emzikleri kıllı torba memeler sarkan inekler.. Benimle alay ettiler. Muhakkak.

K I Z — Baba,belki de seni tecrübe etmek istediler.

DALBANEZO — Ne tecrübesi?

K I Z — Sen roman okumazsın ki, bilesin..Sevgililerinin ciddiyetini anlamak için bir çok insanlar böyle tecrübeler yaparlar.

DALBANEZO — Tecrübe.. Beni tecrübe.. Lâf.. Böyle şey olmaz.. İnekler.. Bacaklarının arasından emzikleri kıllı memeler sarkan inekler.. Altı ay.. Nereye bıraktı herif şu kâadı.. (*Masanın üstündeki kâadı tam yırtarken, kapı çalınır.*) Bu da kim? Gir!

ŞAİR — (*İçeri girerek*) Benim üstat. Sofada dolaşıyordum. Sesinizi duydum. Belki bir

yardımım dokunur diye düşündüm.. Misafirleriniz sizi sinirlendirdiler galiba ?..

DALBANEZO — (*Kâadı uzatarak*) Alın şu kâadı okuyun.. Ve ne anladığınızı söyleyin bana.

K I Z — Babama anlatamıyorum ki...

ŞAİR — (*Kâadı okuyarak*) mükemmel...

DALBANEZO — Nasıl mükemmel.. Ha, birinci madde...

ŞAİR — (*Okumakta devamederek*) Ne hayırhah insanlar...

DALBANEZO — Kim ? Daha ikinci maddedesiniz galiba ?

ŞAİR — Evet. Affedersiniz amma, niçin bütün bunlara sinirlendiğinize aklım ermiyor...

DALBANEZO — Okumakta devam ediniz. Daha üçüncü dördüncü madde var...

ŞAİR — (*Okumakta devam ederek*) Ne ?.. Rezalet. Kepazelik.. (*Kıza*) Affedersiniz.. Olur iş değil...

DALBANEZO — Ne buyrulur ?

ŞAİR — İlmin mukaddes mabedine bu kadar ağır ve küstahça bir taaruz yapılmamıştır.

K I Z — Fakat, bir ihtimal..

ŞAİR — Emin olunuz ki, üstadım.. İftiharla söylüyorum. Pabuçlarım su alıyor. Kışlık paltom yok. Fakat bana böyle bir milyonluk değil, yüz milyonluk, böyle bir

teklif vapsalar, bir saniye düşünmez reddederdim... Reddederdim zayıf kelime.. Bu kelimenin asaleti yok.. Hayır.. Daha asil bir kelime, daha canhıraş bir cümle, ilahların yayı gibi gergin bir mısra ile ifade edilecek bir şey yapardım. Evet yapardım...

PEDRO — (*Açık kalmış kapının eşiğinde gözükür*) Şairimiz yine coşmuş.. Girebilir miyim üstat?

DALBANEZO — Buyrun...

ŞAİR — Nasıl coşmıyayım azizim Pedro ? Demin üstadın ziyaretine gelen sanatoryomlar reisinin, üstada yaptığı şu teklife bakın!

PEDRO — Müsaade eder misiniz üstat ?

DALBANEZO — Okuyun.

PEDRO — (*Kâadı okuyarak*) Vay gidi tilkiler vay, bak alımaltından ne çapan oğlu çıkacak ?

DALBANEZO — Nerden anladınız ?

PEDRO — Birinci maddeden belli.. (*Okur*) Bir tuzak kokusu var.. (*Okur*) mesele aşikâr tabii.. Buyrun üstat...

DALBANEZO — Ne dersiniz bu işe ?

PEDRO — Hiç. İktisadî siyasî meselesi.. Bütün bu işler bir kerre daha, iktisat ilminin eşyalar arasındaki minasebeti değil, insanlar arasındaki minasebetleri tetkik etmesi lâzım geldiğini gösterir...

DALBANEZO— Söyliyeceklerıniz bundan ibaret mi?

PEDRO — Evet üstadım. Bir de, ben de var. Getireyim. Okuyun. Rica ederim..

DALBANEZO — Sizin iktisat kitabını mı ? İstemem. Kızımın izahı sizin nazariyelerinizden daha akla yakın..

K I Z — Ben diyorum ki, belki bu adamlar babamı tecrübe etmek istediler. Romanlarda olduğu gibi..

ŞAİR — Bak, bu aklıma gelmemişti. Muhtemel. Hem de kuvvetle. Mutlaka bu böyledir. Şayanı hayret bir zekânız var hanım efendi..

PEDRO — Canım efendim...

(*Tâbi açık kapıdan başını uzatarak*)

TÂBİ — Affedersiniz efendiler.. Birisini arıyordum. Kapıcı kadın kendisinin bu katta oturduğunu söyledi. Yalnız hangi odada, sormağa unuttum.. Affedersiniz efendiler. Sizi rahatsız ettim...

PEDRO — Kimi arıyordunuz ?

TÂBİ — Uzun bir ismi var. Jan Marino Seredya gibi bir şey...

ŞAİR — Aradığınız adam benim, efendi. Yalnız ismimi çok yanlış söylüyorsunuz. Jan Marino Seredya değil, Jan Mirano Seredya...

TÂBİ — Demek sizsiniz.. İsmin o kadar ehemmiyeti yok. İçeriye girebilir miyim ?

ŞAİR — (*Doktorun yüzüne bakar*)

DALBANEZO — Buyurun...

TÂBİ — Efendiler, hanımefendi. (*Selam*) Bendeniz "Yalnız şaheser„ neşriyat şirketinin müdürüyüm. İsmim. İsmimin ehemmiyeti yok, şöhret yapacak değilim. (*Şaire*) Kitabınızı aldık efendim.

ŞAİR — Demek kabul edildi.

TÂBİ — Gibi...

SAİR — İlk mecmuayı eşarımın müsvetdelerini beyefendinin temsil ettikleri neşriyat şirketine göndermiştim de...

TÂBİ — Neşriyat şirketimiz, isminden de anlaşılacağı veçhile, burada ismin ehemmiyeti aşikârdır, evet şirketimiz yalnız şaheserler tabı ve neşretmektedir. Bu itibarla...

SAİR — Benim kitabımı basacak mısınız ?

TÂBİ — Kuvvetle zannederim.. Efendiler, siz beyin şiirlerini okudunuz mu ?

K I Z — Ben okudum.Daha doğrusu kendileri bana okudular.

TÂBİ — (*Dalbanezoya*) Ya siz mister?.. Affedersiniz isminizi bilmiyorum. Fakat yine burada ismin ehemmiyeti yok, siz nasıl buluyorsunuz ?

DALBANEZO — Kızıma okurken kulağıma çalındı. Fena değil.. Güzel...

TÂBİ — (*Pedroya*) Ya siz aziz Müsyö... Öööö...

PEDRO — İsmin yine burada ehemmiyeti yok. Bence; bizim şair on dokuzuncu asır pazarının Müstahsili.

ŞAİR — Ne ?

DALBANEZO — Bir şey anlamadım.

TÂBİ — Ne mükemmel bir cevap. Şimdi ismin ehemmiyeti var. İsminizi lûtfeder misiniz?

PEDRO — Pedro...

TÂBİ — Ne iş yapıyorsunuz ?

PEDRO — Ne iş yaptığımın ehemmiyeti yok. Bütün tekliflerinizi önceden reddederim...

TÂBİ — Yazık...

ŞAİR — Merak içindeyim...

TABİ — Bir dakika.. Evvela şüphesiz ki, siz dokuma itibarıyla harikûlade bir kumaşsınız. Mükemmel bir parça. Yirminci asırda, Amerika yerlileri gibi nesilleri tükenen bir istidat. Tebrik ederim...

ŞAİR — Teşekkür ederim...

TABİ — Bir şey değil.. Saniyen, eger muvaffak olmak isterseniz; mutlaka isminizi değiştirmelisiniz.

ŞAİR — İsmimi mi ?

TÂBİ — Evet. Jan Mirano filân.. Bu on dokuzuncu asır firması.. Halbuki meselâ şöyle

bir isim,şöyle bir reklam firması: Dug Cin.. Nasıl ? Nasıl ? Asrî.. Unutmayınız ki burda ismin büyük ehemmiyeti vardır.

DALBANEZO — Hayret...

ŞAİR — Fakat.

TÂBİ — Sonra efendim, (*Pedroyu göstererek*) beyfendi demin ne dediler ? Şairimiz on dokuzuncu asrın müstahsilidir buyurdular doğru...

ŞAİR — Ne demek? Nasıl doğru...

TÂBİ — Biçtiğiniz harikulâde kumaşların biçmeleri yirminci asır pazarının talebine uygun gelmiyor...

PEDRO — Daha doğrusu, yirminci asırın muayyen bir alıcı zümresini talebine..

TÂBİ — Yine çok doğru söylediniz aziz müsyö Pedro.. Evet, Japon kâadı üzerine, imzalı ve numaralı eser isteyen müşterilerimizin talebine tevafuk etmiyor. Halbuki biz...

ŞAİR — Kafam karma karışık oldu. Lûtfen sadede geliniz...

TÂBİ — Şimdi.. demek istiyorum ki, kitabınızı maalesef basmıyacağız...

ŞAİR — Ne ?

TÂBİ — Fakat, eğer, istediğimiz şekilde kumaş biçerseniz, her kitabınız için peşinen bin dolar vermeği taahüt ederim...

ŞAİR — Yâni benden başka türlü şiirler istiyorsunuz.

TÂBİ — Evet.

ŞAİR — Nasıl ?..

TÂBİ — (*Cebinden bir deste kart postal çıkarır*) Meselâ şu resimlerin şiiri...

K I Z — Bana da gösterin...

ŞAİR — Allah göstermesin.. Sizin gözlerinizin böyle manzaralar görmesine bir dakika tahammül edemem..

TÂBİ — Nasıl ? Mutabık kaldık mı büyük dostum?

K I Z — Anlıyorum. Anlıyorum. Mahvolacaksınız...

TÂBİ — Bîlâkis hanım efendi. Milyoner olacaklar. Aziz şair, size derhal avans olarak bin dolar veriyorum. Eser bittikten sonra on bin dolar daha vereceğim. Ve istediğimiz gibi beş eser, bir iki borsa işi, tabii orasını dehanız işliyecek. ve milyonersiniz...

ŞAİR — Bir dakika daha dinliyemem efendi. Çıkınız.

K I Z — Büyük şairim.

ŞAİR — Teşekkür ederim.

TÂBİ — Avans olarak, derhal bin beşyüz dolar...

ŞAİR — Çıkınız...

TÂBİ — Siz bilirsiniz.. (*Çıkar*)

(*Kısa bir sükût. Hızla kapı açılır. Kapıcı kadın girer*).

KAPICI KADIN — Doktor. Kapınızın önünde bir herif duruyor. Varsın dursun. Sonra, demin muhterem misafirlerinizin yanında beni tahkir ettiniz. Tarziye istiyecek değilim. Yalnız bir aydan beri kira vermiyorsunuz. Konturatoya göre bir hafta mühletiniz var. Bir hafta sonra, hemen evimi bırakacaksınız.. Aylığı verseniz de artık makbulüm değildir.

DALBANEZO — Beni, hasta kızımla sokağa mı atıyorsun?..

PEDRO — Bana bak kocakarı, demin gelen otomobilli misafirler bu işi görmen için sana kaç para verdiler ?

K. KADIN — Orası senin üstüne vazife değil. Allaha ısmarladık. Bir hafta mühlet.. Başınızın çaresine bakın. Benden ancak bu kadar insaniyetlik. *Kapıdan çıkarken, kapının önünde duran ve açık kapıdan gözüken Tâbi ile karşılaşır*).

K. KADIN — Hâlâ burda mısın ? Bekle.. bekle.. (*Pedro kapıyı kapar*)...

ŞAİR — Neydi bugün bu başımıza gelenler ?

TÂBİİN SESİ — Aziz şair, ben hâlâ buradayım. Avans iki bin...

PEDRO — Şairim, sizinki bir şey değil. Asıl doktorun işinde bir çapan oğlu var.

K I Z — Bense bilâkis babamınkini bir tecrübe...

TÂBİBİN SESİ — Avans üç bin. Eser on beş bin dolar...

PEDRO — Hayır. Tecrübe filan değil.. Sonra şairin işi meydanda basit. Çok basit hem de...

TÂBİİN SESİ — Avans dört bin...

ŞAİR — (*Pedroya*) Ne dediniz Pedro? Benim işim basit mi? Haizi ehemmiyet değil mi? Yâni ne demek istiyorsunuz? Sanat, şiir, ilimden, Doktorluktan daha azmı ehemmiyétli bir şey...

PEDRO — Yok canım ters anladınız...

DALBANEZO — Sinirlenme oğlum...

TABİİN SESİ — Avans dört bin. Eser on altı bin dolar.

ŞAİR — Oğlum mu? Demek siz de beni şayanı merhamet buluyorsunuz? Yâni benim işim basit. Ben şair parçası, siz doktor, doktor Dalbanezo.. Mühim adam.. Bir milyon teklif ediyorlar. Hem de altı ay öküzlere bakmak için...

TABİİN SESİ — Dört bin. On altı bin...

K I Z — Pedro, susturun şu dışardaki herifi...

ŞAİR — Hayır, dışardaki herif susmıyacak. Bana da babanız kadar ehemmiyet vermeleri, sizinde asabınızı bozdu galiba? Hayır dışardaki susmıyacak? Susacak.. olan şimdiye kadar sizden ışık alan peri ilhamımdır...

TÂBİİN SESİ — Dört bin. On yedi bin...

ŞAİR — Geliyorum.. (*Odadakilere*) Elveda.. (*Çıkar*).

BEŞİNCİ BAP

DOĞAN BİR ŞİİR YILDIZINA DAİRDİR...

(*Merdiven sahnalığı*)

TÂBİ — Demek mutabık kaldık?

ŞAİR — Evet. Ve içerdekiler hasetlerinden çatlasınlar...

TÂBİ — Âlâ.. Buyrun dört bin dolarlık avans çekini. Ve lûtfen şu senedi imzalayın.. bir ay sonra ilk kitap bitmeli...

ŞAİR — Derhal. Yalnız bir mes'ele var. İlham perisi. Şimdiye kadar doktorun müteverrim solgun kızından esîrî ilhamlar

almıştım. Halbuki yeni kitap için başka bir menba...

TÂBİ — Artık işin burasına aklım ermez. Yalnız arzu edilirse kokain temin olunabilir. Morfin de olur amma, pasif çok. Kokain yine en iyisi.

ŞAİR — Fakat perii ilham. Anlıyor musunuz? Peri.. durun... Buldum... (*Koşarak oruspunun kapısını çalar*). Aç kapıyı aç.. Çabuk...

ORUSPU — Kim o ?

ŞAİR — Aç.. benim. Ben..

ORUSPU (*Kapıyı açar*) Ah siz misiniz ? Sen misin kardeşim.

ŞAİR — Kes.. Kardeş filan yok. Sana elli dolar. Gir içeri.. (*Kadını iter*) Bana zanatının bütün hünerlerini göster. Şiir yazacağım. (*İçeri girerler*).

TABİ — Yeni bir şiir yıldızı doğuyor...

BİRİNCİ KISMIN SONU

İKİNCİ KISIM

ŞAHISLAR

Doktor Dalbanezo.
Doktor Dalbanezonun kızı.
Şair.
Vilyams.
Paolina.
Birinci fraklı adam.
İkinci fraklı adam.
Doktor.
Ruhiyatçı.
Petrol kıralı. Tablo satıcısı. Eskimolu ressam.
Kadın ve erkek davetliler.
Frayman. Gazeteciler.

Dikkat :
Birinci kısımda TÂBİ rolü. M. Kemal bey tarafından oynanmıştır.

BİRİNCİ BAP

YİNE DÖRT TELEFON VE BİR RADYOYA DAİR DİR...

Frayman — (*Çalan telefonlardan bir tanesini açarak*)

Alo !..

TELEFONDA SES — Alo. Allo. Neresi orası ?

FRAYMAN — Burası Dolaryanda post müttehit gazeteler...

TELEFONDA SES — Kim konuşuyor ?

FRAYMAN — Tröst meclisi idare reisi Frayman.

TELEFONDA SES — Âlâ. Ben Vilyams.

FRAYMAN — Sanatoryomlar ?..

TELEFONDA SES — Evet...

FRAYMAN — Telefonunuzo bekliyordum.

TELEFONDA SES — Biliyorum. Dinleyiniz. Bir haftadan beri doktor Dalbanezo işi etrafında yaptığınız neşriyat bana, müesseseme karşı çeverilmiş bir şantajdır.

FRAYMAN — Olabilir. Devam ediniz. Teklifiniz ?

TELEFONDA SES — Teklifim şu. Madde bir: Şantaj hareketiniz mağlûp olmuştur. Adamlarınızın her halde size haber vermiş oldukları gibi, altı gün evvel, doktor Dalbanezoya yapmış olduğum teklif, bu sabah kendisi tarafından kabul edilmiştir.

FRAYMAN — İşin son safhasından haberdar değildim.

TELEFONDA SES — Binaen aleyh sizin benden bir sent bile alabilmeniz...

FRAYMAN — Derhal neşriyatı kesiyorum.

TELEFONDAN SES — Hayır. Dinleyiniz. Madde iki: Neşriyata devam edeceksiniz. Fakat doktor Dalbanezonun hakikî mahiyetini gösterecek bir surette.

FRAYMAN — Anladım. Üçüncü maddeniz nedir?

TELEFONDAN SES — İlk neşriyatınızda benden koparacağınızı zannettiğiniz miktar.

FRAYMAN — Olrayt (*Telefonu kapar. Başka bir telefon açar.*) Allo.

TELEFON N .2 — Allo.

TELEFON N .3 — Allo.

TELEFON N .4 — Allo.

FRAYMAN — Yazınız. Doktor Dalbanezo bir şarlatandır. Sanatoryomlar tröstüne baytar olarak angaje edilmiştir. Gerisi malûm. (*Telefonu kapar*).

TELEFON .2 — (*Telefonu kapar. Daktiloya*) Yazınız.

TELEFON .3 — (*Telefonu kapar.Kâtibe*) Yazınız.

TELEFON .4 — (*Telefonu kapar. Daktiloya*) Yazınız.

TELEFON .2 — Dolaryanda post müttehit gazeteler tröstünün mühim bir tavzihi. Karilerimizi aldatmamak ilk hedefimizdir.

TELEFON .3 — Muhterem okuyucularımız. Bir haftadan beri verem seromunu bulduğunu yazdığımız doktor Dalbanezonun basit bir şarlatan olduğu...

TELEFON .4 — Doktor Dalbanezo hem bizi, hem profesör heyetimizi, hem de efkâr umumiyeyi aldatmıştır.

TELEFON .2 — Bir haftadan beri kurnaz bir serserinin oyuncağı olduğumuzdan dolayı...

TELEFON .3 — Beynelmilel bir avantürist; Doktor Dalbanezo.

TELEFON .4 — Dolaryandımızın ilmini tarih karşısında lekelemek üzere olan serserinin meşum faaliyetine mani olduk.Hakikatları meydana çıkardık. Doktor Dalbanezo basit bir inek ve öküz baytarından başka bir şey değildir.

TELEFON .2 — Bütün dünyanın en hayırhah müessesesi olan Dolaryanda sanatoryomlar trôstü, büyük bir alicenaplıkla, bu zavallı serseriyi baytar olarak angaje etmiştir.

TELEFON .3 — Bir kerre daha anlaşıldı ki, veremin seromla tedavisi kabil değildir...

TELEFON .4 — Dünyadaki en mükemmel, yüzde yüz şifayı temin eden sanatoryomları kendi arazisinde toplamış bir memleket olarak iftihar edebiliriz...

RADYO — Allo. Allo. Burası Radyo Dolaryanda. Bir haftadan beri etrafında bir hayli gürültü yapılan doktor Dalbanezonun basit bir şarlatan olduğu anlaşılmıştır. Bütün profesörlerimiz, veremin ancak sanatoryom tedavisi ile.....

İ K İ N C İ B A P

DOKTOR DALBANEZONUN MEŞGALESİNE.BİR DAMLA GÜNEŞ VE HAYVANLARI SEVMENİN EN BÜYÜK İBADET OLDUĞUNA DAİRDİR...

(*Dışardan, tango temposu gitara ile.*)

Sinyorina kara gözlü sinyorina
gözlerinden yanğına düşen beni
görmiyelim ört yüzünü yelpazeni.
Sinyorina kara gözlü Sinyorina
gelelim mi kollarına Sinyorina?
Sinyorina, Sinyorina, Sinyorina.

(*Doktor Dalbanezonun Vast Uest çiflik köşkündeki büyük Labaratuvarlarından birisi. Dalbanezo meşgul. Kızı kollukta.*)

K I Z — **Baba, dinle. Yukarı kattaki ziyafette, bak hangi şarkıyı söylüyorlar...**

DALBANEZO — **Ne şarkısı? Şarkı filan dinliyecek halim yok.**

K I Z — **İnekler seni bukadar uğraştırıyor mu ki.. Bir saattan beri şişelerle oynuyorsun..**

DALBANEZO — Yer yüzündeki bütün inekler kahrolsun. Şurda iki ayımız daha kaldı. O Paolina olacak karı beni eskisi gibi, gümrük kolcusu gibi kontrol etmekten vaz geçti biraz. (*Sükût.*) Sana bir müjdem var?

K I Z — Pedrodan haber mi?

DALBANEZO — Hayır Pedrodan haber yok hâlâ... Mesele o değil. Farkındamısın ki, bir aydır, gizli gizli bir şeyler yapıyorum. İş saatından sonra Paolina labaratuvarları kitlemese... Bir aydır kaçamak yaptığım şeyi bir günde bitirirdim.

K I Z — Ne yapıyorsun baba?

DALBANEZO — Serom. Birtek. Bir tek Serom...

K I Z — Ne seromu?

DALBANEZO — Sen de mi? Sende mi, unuttun? Ben kimim? Niçin burdayım? Yoksa senin için de beynelmilel serseri öküz baytarı Dalbanezo mu oldum?

K I Z — Baba...

DALBANEZO — Öyleyse. Ne seromu diye nasıl sorabilirsin? Ben ne seromu yapabilirim? Serom Dalbanezodan başka ben...

K I Z — Aman baba yavaş konuş. Duyacaklar...

DALBANEZO — Olur. Hırsız gibi konuşayım. Deminden beri uğraştığım şey bir tek seromun boşaltılmasıydı. Şimdi. On dakika sonra hazır. Sonra...

KIZ — Baba.. Verem seromu on dakika sonra hazır mı? Sahi mi.. Baba...

BALBANEZO — Yavaş. Bağırma. Duyacaklar. Sonra kalbinde zayıfladı. Çok heyecan istemez...

KIZ — Babacığım ...

BALBANEZO — Sen yalnız pisikolojini kontrol et. Ona aklım ermez.. Fakat fizyolejinden mes'ul olan benim. Düşün. Bak şişeye...

KIZ — Baba. Yakından göster...

BALBANEZO — Bak. İçindekini görüyor musun? Serom. Kohun basillerini ayaklarımın dibine serecek.

KIZ — İlk serom kimin?

BALBANEZO — Ne dedin? İlk serom kimin mi? Seninle bunu kararlaştırmadık mı? İlk meydan muhaberesini senin ciğerlerinde vereceğim. İki ay sonra ayaktasın. Ateş yok. Öksürük yok. Kan yok. Ciğerler körük gibi. Kalp saat gibi. Koşabiliyorsun. İstediğin kadar bağırabiliyorsun.

KIZ — Baba, derece de koymıyacağız değil mi artık?

BALBANEZO — İneklerle beraber kahrolsun bütün dereceler...

KIZ — Baba, seromun ne güzel rengi var. Bir damla, bir küçük damla güneş gibi.

DALBANEZO — Güneş gibi yal. O güneş damlasını senin damarlarına akıtacağım...

K I Z — Baba haydi. Ben hazırım ..

DALBANEZO — Beş dakika daha lâzım. Beş dakikalık bir acele her işi bozabilir.

K I Z — Baba, yanıma otur. Elinde şişeyi tut! Ona bakarken bile ciğerlerimin temizlendiğini hissediyorum.

(*Doktor Dalbnnezo kızının yanına oturur. Bir elinde saat, ötekinde şişe vardır. Arkaları kapıya dönüktür. Sükût. Kapı yavaş yavaş açılır. Paolina gözükür. Ayaklarının ucuna basarak doktorla kızına yaklaşır.*

K I Z — Baba. Dört dakika kaldı...

DALBANEZO — Dört dakika sonra kurtuldun artık. Serom Dalbanezo ilk zaferini kazanacak. Ben beynelmilel serseri, ben öküz baytarı...

(*Paolina birden bire doktorun elindekl serom şişesinin üstüne atılır. Şişeyi alır yere atar. Şişe kırılır...*)

K I Z — Baba...

DOKTOR — (*Paolina*) Kaltak...

PAOLİNA — Hiddetlenmeyiniz. Muhterem kerimenizin yanında böyle fena sözler söylemeyiniz. Genç kızların kulakları böyle...

DALBANEZO — Sus.. Ne halttettin?

K I Z — Babacığım...

PAOLİNA — Vazifemi yaptım. Mukavelenin üçüncü maddesi sizi inek tedavisinden başka hiç bir iş ve tecrübe ile fikren olsun...

DALBANEZO — Hâlâ dırlanıyorsun. Boğarım seni. Basil dökoh gibi...

PAOLİNA — Hâlâ basil dökohtan bahsediyorsunuz. Namuslu insanlar altına imzalarını kuydukları taahütlere riayet ederler...

DALBANEZO — Ya kızım?..

PAOLİNA — O sizin şahsî meselenizdir. Önceden düşünmeliydiniz. Sizi kimse icbar etmedi...

DALBANEZO — Beni kızımla sokağa attırdınız...

PAOLİNA — Hayır. Pek âlâ, dostunuz Pedro size odasının kapılarını açtı. Size baktı.

DALBANEZO — O da kayboldu ortadan. Onu da ikinci günü yok ettirdiniz.

K I Z — Baba şimdi anlıyorum, belki de öldürttüler.

PAOLİNA — Hayır. Sadece hapse girdi. Zaten Fransız darbı meseli meşhur: bana kiminle ahbaplık ettiğini söyle. senin kim olduğunu söyliyeyim.

DALBANEZO — Kaltak...

K I Z — Baba...

PAOLİNA — Nafile sinirlenmeyiniz. İsa hiddetli insanları sevmezdi.

K I Z — Baba üzülme. Zararı yok beklerim. Bir güneş damlası gibi yananı gördüm. Kendimi öyle kuvvetli his ediyorum ki...

(*Dalbanezo yere eğilir. Kırık şişe parçalarını almak ister, Paolina ayaklarıyla şişeleri ezer.*)

PAOLİNA — Bırakınız onları. Hakkınız olmıyan şeye dokunmayınız. Sizin yaptığınız bir hırsızlıktır. Mister Vilyamsa haber verirsem sizi kolunuzdan tuttuğu gibi derhal kapı dışarı atar.

DALBANEZO — Atsın. Git. Söyle...

PAOLİNA — İş bununla da kalmaz. İş yalnız kızınızın sokağa düşmesiyle de bitmez. Mukavele ahkâmına riayet etmeyenlerin encamı malûm...

K I Z — Baba...

PAOLİNA — Size son tavsiyem. Bundan sonra namuslu olunuz. İsâ günahkârları affederdi. Ben de sizi affediyorum.

DALBANEZO — İfrit seni...

PAOLİNA — Boş laflara lüzûm yok. Hem, sizi büyük ahırdan bekliyorlar. Sarı inek yine hastalanmış. Ağrısı tutmuş. Zavallı hayvancığın imdadına koşunuz. Hayvanları sevmek en büyük ibadettir. Allaha ısmarladık.(*Kıza*) Allahaısmarladık yavru-

cuğum. Babanızı vazife başına göndermek için icabedenleri söyleyiniz. Vazife mukaddestir...

Çıkar

ÜÇÜNCÜ BAP

İKİ FRAKLI ADAMIN YAPTIĞI DEDİKODULARA, ESKİMOLU RESSAM TAİTAYA, SANATIN SANAT İÇİN OLDUĞUNA VE PAOLİNANIN MESELEYİ NASIL HALLETTİĞİNE DAİRDİR.....

(Çiftliğin üst katı, Balo.)

FRAKLI ADAM .1 — Ne dersin Vilyamsın buluşuna?

FRAKLI ADAM .2 — Herif harıka. Sanatoryomlarda iyi olmuş sabık hastalar balosu. Mükemmel. Demek buradakiler hep Vilyamsın sanatoryomlarında tedavi edilip iyi olmuş hastalar. Hiç birinde de, hakikaten hasta hali yok.

FRAKLI ADAM .1 — Zaten sanatoryoma geldikleri zaman da çoğunun bir şeyciği yoktu herhalde...

FRAKLI ADAM .2 — Sonra Vilyamsın ilk baloyu bu çiftlik binasında vermesi de mükemmel.

FRAKLI ADAM .1 — Tabii. Aşağı katta seromcu serseri Dalbanezonun öküz tedavisile meşğul labaratuvarları. Yukarı katta sanatoryom tedavisinin zaferini tesit eden balo. Serom mağlup. Sanatoryom galip.

FRAKLI ADAM .2 — Dalbanezo hakikaten şarlatan mı?

FRAKLI ADAM .1 — Zannetmem, fakat geç orasını. Sana sabık veremliler hakkında malumat vereyim. Şu kapının yanındaki şişman kadını görüyor musun?

FRAKLI ADAM .2 — Şu yüz kiloluğu mu?

FRAKLI ADAM .1 — Evet. Bir Felemenk peynir ve tereyağı kumpanyası sermayedarının karısıdır. Yanındaki ince uzun erkeğe aşıktır.

FRAKLI ADAM .2 — Peki, o ince uzun boylu delikanlı kim?

FRAKLI ADAM .1 — Vilyamsın komisyoncularından.

FRAKLI ADAM .2 — Anlamadım.

FRAKLI ADAM .1 — Anlatayım. Vilyamsın böyle sabık kontlardan, düklerden filan bir seri delikanlısı vardır. Bunları Avrupanın dört tarafına gönderir. Vazifeleri muhtelif vasıtalara baş vurup sanatoryoma sıhhati ve parası yerinde kadın müşteri bulmaktır

FRAKLI ADAM .2 — Mükemmel. Erkek müşteri temin eden kadın komisyoncular da var mı?

FRAKLI ADAM .1 — Var ya. Bak. Meksikalı ihtiyar milyonerin yanındaki kıza.

FRAKLI ADAM .2 — Güzel parça.

FRAKLI ADAM .1 İyidir. Eskiden sinema yıldızıydı. Sonra modası geçti. Şimdi sanatoryom yıldızı.

(*İçeri bir Eskimo girer*)

FRAKLI ADAM .2 — Ay! Bu da kim?

FRAKLI ADAM .1 — Tanımıyor musun? Meşhur ressam. Eskimo Taita. Dehşetli modren ressam.

FRAKLI ADAM .2 — Peki, kılık kıyafet?..

FRAKLI ADAM .1 — Herif eskimo. Frak giyecek değil ya.. Hem sonra bir iş daha var. Şu Amerikalı petrol kıralı ile konuşanı görüyor musun?

FRAKLI ADAM .2 — Dazlak kafalıyı?

FRAKLI ADAM .1 — Evet, o, meşhur tablo tüccarıdır. Eskimo Taita da onun emrindeki en varidatlı ressam.

FRAKLI ADAM .2 — Ya?

FRAKLI ADAM .1 — Dikkat et bak. Her halde bir dolap dönecek.

(*Eskimo Taita yere oturmuştur. Etrafında kalabalık.*)

PETROL KIRALI — (*Yanındaki tablo tüccarına*) Şu acayip kılıklı zat kimdir ?

TABLO TACİRİ — Lâtife mi ediyorsunuz efendim? Tanımadınız mı ? Bütün Avrupanın...

PETROL KIRALI — Tanıdım. Tanıdım fakat... Ne diyeyim...

TABLO TACİRİ — Elbette, tanımamanız imkân haricindedir. Yirminci asrın büyük ressamı eskimo Taitayı tanımamanız mümkün değildir.

PETROL KIRALI — Doğru.. doğru.. Demek resim yapar. Kimlerin resmini yaptı şimdiye kadar ?

TABLO TACİRİ — Saymak biraz uzun olacak efendim. Yalnız tesadüfen bir ikisini söyleyim. Lort Sesilin karakalem bir portresini, prens Armanın sulu boya resmini. Kontes Nataşanın bir yağlı boyasını, milyarder Dikensin bir portresine başladı fakat yarım bıraktı galiba ?

PETROL KIRALI — Tuhaf şey, neden?

TABLO SATICISI — Taita acayip bir adamdır. Herkesin resmini sonuna kadar yapmağa tenezzül etmez. Hattâ büyük bir hanedan veliahtı kendisinden resmini yapmasını rica ettiği halde reddetti. Hem, çok ağır bir lisanla.. Az kalsın bu yüzden Eskimo

imparatorluğu ile söylediğim hanedan arasında muharebe ilan ediliyordu.

PETROL KIRALI — Bu eskimo imparatorluğu büyük bir devlet mi?

TABLO TACİRİ — Aman efendim latife mi ediyorsunuz?

PETROL KIRALI — Hayır, bizim Amerikada umumî coğrafyaya pek ehemmiyet vermezler de.. Ne ise, demek Taita böyle ha? Milyarder Dikensin resmini yarıda bıraktı demek? Ne derisiniz, acaba, benim resmimi yapar mı?

TABLO TACİRİ — Bilmem ki efendim?

PETROL KIRALI — Siz kendisiyle bir konuşsanız. Çok isterdim. Tediyat meselesinde hiç üzülmesin. Peşindir.

TABLO TACİRİ — Bilmem ki efendim. Bir kerre kendisi ile konuşayım.

PETROL KIRALI — Hemen konuşsanız.

(*Tablo taciri, Taita ve Petrol kıralı arasında sen - müet ceryan ederken*).

BİRİNCİ FRAKLI ADAM — Gördün mü işi? Petrolcu girdi kafese.

İKİNCİ FRAKLI ADAM — Fakat hakikaten Taita hep bu meşhur insanların resimlerini yapmış mı?

BİRİNCİ FRAKLI ADAM — Elbbette. Hep aynı usulle. Yalnız Eskimo imparatorluğunun

palavra olduğunu anladın tabii. Fakat bu anda tehlikesiz bir palavra. Eskimolar, petrolu hazretten almadıkları için, kıral cenaplarının eskimolar hakkında hiç bir fikri yoktur.

İKİNCİ FRAKLI ADAM — Mükemmel. Bak şu gencin etrafında ne kadar çok kadın toplanmış. Bu da mı Vilyamsın komsiyoncularından?

BİRİNCİ FRAKLI ADAM — Yoo. Hayır. O meşhur şair Dug Cin.

İKİNCİ FRAKLI ADAM — Ya? Aman, şu üç ay içinde milyoner olan şairi yakından görmek isterdim. Şunlara sokulalım.

(*Fraklı adamlar giderler. Vilyam gelir yanında Paolina vardır*)

VİLYAMS — Ne oldu?

PAOLİNA — Sarı ineğe bakmaya gitti. Fakat tam zamanında yakaladım.

VİLYAMS — Sizi unutmıyacağım azizem. Sizden fevkalade memnunum.

PAOLİNA — Mesih te sizden memnun olsun efendim.

VİLYAMS — Orası öyle. Fakat bir şey beni düşündürüyor. Ya bizim mecnun, dişini sıkıp, iki ay daha sabrederse, sonra...

PAOLİNA — Onun imkânı yok efendim. Meseleyi

bana bırakınız. Belki bu gece işi halledeyim.

VİLYAMS — Teşekkür ederim.

PAOLİNA — Bana değil, bana ilham verene teşekkür ediniz.

VİLYAMS — Latifsiniz.

PAOLİNA — (*Kırıtarak*) teşekkür ederim...

(*Vilyams ve Paolina giderler.*)

ŞAİR — (*Etrafında toplananlara*) Sanat sanat içindir. Şiir ebedî ve ezelîdir. (*Yanındaki kadınlardan birine bir küçük şişe uzatarak,*) Almaz mısınız ? Koko...

(*Kadın kokaini malum merasimle çeker.*)

ŞAİR — Bergsondan Froyda bir köprü kurunuz. Köprünün ayakları bir taraftan Niçeye, bir taraftan Pol Valeriye dayansın. İşte ben, o köprünün üstünde, belimden aşağısı kuduz boğa, kafamın ön tarafı fevkelbeşer, arkası tahtelşuur, yürüyorum. Omuzumda sırma bir pelerin var. Yıldızlar avuçlarımın içinde...

BİR KADIN — Ne güzel konuşuyorsunuz.

ŞAİR — Eskiden beri âdetimdir. Sanat sanat içindir. Ve borsa oyunlarından anlamıyan şair değildir...

BİR KADIN — Son müsamerenizde hiç boş yer var mı ?

ŞAİR — Zannetmem. Yalnız bir hafta sonra bir çay yapıyorum. Bilet elli dolar. Ucuz bir duhuliye. Doğru. Fakat bazen demokratlaşmak lâzım.

BAŞKA BİR KADIN — Ne harikûladesiniz.

ŞAİR — Tevazu gururdur. Mağrur olanlar mütevazıdırlar. Ben tevazuu sevmem. Fikriniz doğrudur. Koko alır mısınız?

(*Kadın kokaini malum merasimle çeker*)

ŞAİR — (*Kendine yaklaşan bir kadına*) Nerede kaldın belimin kadını? Amudu fikarim seni bir mıknatıs gibi çekmedi mi? (*Kadını dudaklarından öper. Giderler,*)

(*Ruhiyat mütehassısı ile bir doktor gelir,*)

RUHİYATÇI — O, merhaba aziz doktor...

DOKTOR — Merhaba psikoloğum.

RUHİYATÇI — Ne var ne yok? Yeni vaka filan?

DOKTOR — Şayanı dikkat bir şey yok gibi.. yalnız bir haftadır garip bir hastayla uğraşıyoruz. Sanatoryomda.. Zengin ve ihtiyar bir şarklı.

RUHİYATÇI — Hint mihracesi filan?...

DOKTOR — Gibi bir şey.. Dehşetli obur. Bilhassa ete fena halde düşkün.

RUHİYATÇI — Şarklılar et yemeğini çok severler. Bu şayanı dikkat bir ruhiyat hadisesidir.

DOKTOR — İşte bizimki de o cinsten. Yalnız tansyon fevkalade. Katiyyen et yememesi lâzım. Memleketindeki doktorlar onu bundan menetmişler. Fakat, o da her et yemeği meneden doktoru kovmuş. Bize geldi.

RUHİYATÇI — Siz ne yaptınız?

DOKTOR — Ne yapacağız? Her şeyden evvel, müşteriyi memnun etmek lâzım. Her gün veriyoruz önüne yarım okka kızarmış eti. Hem de dana eti. Domuz yemiyor.

RUHİYATÇI — Peki, tansiyonu?

DOKTOR — O meseleyi hallettik. Bir taraftan eti veriyoruz diğer taraftan her gün damarlarından kan alıyoruz. Muvazene hasıl oluyor şimdilik...

RUHİYATÇI — Enteresan bir psikoloji vakası.

DOKTOR — Evet, Vilyams ta öyle söylüyor. Bilhassa müşteriyi memnun ederek bir ay daha yaşatabilirsek Vilyams işi daha çok enteresan bulacak. İhtiyar dehşetli zenğin. Kan alma ameliyesi ise çok pahalıdır bizde...

(*Giderler. Şair ile Paolina gelir.*)

PAOLİNA — Aziz şairim, hele şükür sizi yalnız yakalıyabildim.

ŞAİR — Bir emriniz mi vardı?

PAOLİNA — Yalnız küçük bir merak. Biraz münasebetsiz bir şey amma...

ŞAİR — Sorunuz. Cevap vereyim. Sizin ne güzel dudaklarınız varmış meğer...

PAOLİNA — O.. O.. Bu bahsı sonra konuşuruz. Unutmıyalım.. Şimdi başka bir şey sormak istiyordum. Bilirsiniz ki, ben her şeyin ve herkesin üstünde hakikatı tanırım...

ŞAİR — Bilirim...

PAOLİNA — Diyorlar ki, siz vaktile bizim şu deli baytar Dalbanezoyla aynı apartımanda otururken...

ŞAİR — Kim? Dalbanezo. Ha, evet bir aralık komşuluk ettik. Ne güzel bir kızı vardı bilir misiniz? Ne şeker bir kız.. Yalnız hastaydı galiba?

PAOLİNA — Tamam, ben de onu soracaktım. Diyorlar ki, Dalbanezonun kızıyla aranızda şöyle bir münasebet varmış...

ŞAİR — Evet. Yalnız ilâhî bir münasebet. O zamanlar, cehalet devrimdi. Froydu iyi anlamamıştım.

PAOLİNA — Peki amma, aradan dört ay geçti..

ŞAİR — Dört ay mı? Bana dört asır gibi geliyor...

PAOLİNA — Zaman nisbîdir. Ehemmiyeti yok. Asıl tuhafı, neden bir daha Dalbanezonun kızını görmek istemediniz...

ŞAİR — Çok görmek isterdim...

PAOLİNA — Peki amma, bu arzunuzu derhal yerine getirmek, şimdi hemen, sizin elinizde. Dalbanezo kızıyla beraber alt katta oturuyorlar. Hem doktor da yok. Sarı ineğe bakmaya gitti. Fırsat. Gidip bir kerre eski sevğiliyi ziyaret etseniz...

ŞAİR — Alt katta ha? Öyle ya, öyle ya! Alt katta olacaklar. Mükemmel fikir. Derhal eski melikeme arzı ihtirama gidiyorum. (*Yüksek sesle etrafa*) Dostlar, beni dinleyin, aşağıda Dalbanezonun kızı, benim solğun melikemi ziyarete gideceğiz. Ey tabaam, şiir ve sanatın tabaası.. Beni takip ediniz...

(*Şair ve bir kalabalık giderler.*)

(*Vilyams ve Paolina gelirler.*)

VİLYAMS — Ne oldu?

PAOLİNA — Mesele bu gece halledilecek gibi...

VİLYAMS — Teşekkür ederim. Latifsiniz...

PAOLİNA — Biraz evvel, Dug Cin de aynı şeyi söyledi...

DÖRDÜNCÜ BAP

EBEDİ BAKİREYE, SENSANSA, ENTERESAN BİR NUMARAYA VE RİAYET EDİLMEYEN BİR MUKAVELEYE DAİRDİR.....

(Yine ikinci baptaki oda. Dalbanezonun kızı koltukta uyumaktadır. Parça parça drjahtin tangosu ve yağmur sesi. Kapı birden bire açılır. Sallanarak içeri şair girer. Bir iki adım atar. Uyuyan kızı görür. Kapıya doğru yaklaşan kadın ve erkek gürültüsüne döner. Odanın içi loştur.)

ŞAİR — Çocuklar susunuz. Sükût.. Melikem uyuyor. Parmaklarınızın ucuna basarak yürüyünüz. Hızlı nefes almayınız. Sultanım uyuyor...

(Dışardakiler içeri girerler)

ŞAİR — Kalplerinizi ayaklarınıza rugan iskarpinler gibi geçiriniz. Kalplerinizin üstüne

basarak, yavaş yavaş ses çıkarmadan yürüyünüz.. Prenses uyuyor.

(Uyuyan kıza yaklaşırlar)

BİR KADIN — Bu mu?

BAŞKA BİR KADIN — Hiç te güzel değil...

BİRİNCİ KADIN — Ölü gibi...

ŞAİR — Evet. Ölü gibi.. Ebedî bakirenin ölüsü gibi.. Ve benim içimde ateş sakallı nebbaşlar kımıldanmaya başlıyor...

KADINLAR VE ERKEKLER — (*Hep beraber. Kısık bir sesle*) Ateş sakallı nebbaşlar...

ŞAİR — Dudaklarına bakınız.. Dudaklarının etrafındaki tüylere bakınız. Kehribar bir ayvanın altın tozu tüyleri gibi...

BİR ERKEK — Harikûlade güzel...

BAŞKA BİR ERKEK — Cinsî cazibenin bu kadar korkuncunu görmedim...

ŞAİR — Susunuz. Ve bakınız. Ebedî bakire uyanacaktır. Ebedî bakire, dudaklarından bikrini dudaklarıma vererek gözlerini açacaktır.

KADIN ERKEK — (*Hep beraber kısık bir sesle*) Gözlerini açacaktır.

ŞAİR — Tibette, çocuk Budanın karşısında vecde gelen Mogol Lamaları gibi hayret ve huşu ile bakınız. Onu dudaklarından öpeceğim.

KADIN VE ERKEK — (*Hep beraber. Kısık bir sesle*) Onu dudaklarından öpecek.

ŞAİR — Çölde bembeyaz bir kuzunun üstüne alçalan kara bir kartal gibi onun üstüne eğiliyorum. Dudaklarım dudaklarına yaklaşıyor.. Ve...

KADIN VE ERKEK — (*Hep beraber. Kısık bir sesle*) Ve...

ŞAİR — Öpüyorum.. (*Kızı öper.*)

KADIN VE ERKEK — Bravo üstat...

(*Kız silkinerek uyanır. Şaire bakar. Tanır. Etrafındakilere bakar. Birden bire elleriyle yüzünü kapatarak ağlamaya başlar..*)

ŞAİR — Ne o? Ağlıyor musun? canımın canının canı.. Ağlama ben geldim. Seni uyandıran benim dudaklarımdır. Benim kalın, benim etli, benim ateş dudaklarım.. Ne o? Ağlıyor musun? Ağlama biriciğim.

BİR KADIN — Ne harikülade konuşuyor...

ŞAİR — Ağlama.. (*Kızın ellerini yüzünden çekmek ister.*)

K I Z — Dokunmayın bana...

ŞAİR — Sana dokunan ellerim değil. Ruhlarımız bir birine dokunuyor...

K I Z — Bırakın beni...

ŞAİR — Mukavemetin beni çıldırtıyor...

K I Z — Gidin buradan...

ŞAİR — Gidemem. Gitmiyeceğim. Taze kan kokan dudaklarının lezzeti kızğın bir mühür gibi dudaklarımı dağladı. Ağlama kadınım...

KADIN ERKEK — (*Hep beraber kısık bir sesle*) Ağlama.

ŞAİR — Göz yaşların beni kudurtuyor. Işıltılı bir su gören kuduz bir kurt köpeği gibi oluyorum.. (*Birden bire etraftakilere döner*) Dostlar, bana bir tango çalınız. Hayır Sen Sansın ölüm dansını çalınız.. Serseri Dalbanezonun şişelerini, imbiklerini alınız ve çalınız...

(*Etraftakiler şişe ve imbikleri alırlar, çalmaya başlarlar. Ölüm dansı çalınır.*)

ŞAİR — (*Kızı yakalıyarak*) Gel sevgilim. Gel kadınım. Gel. (*Zorla kızı kaldırır.*)

BİR KADIN — Ne büyük şair.. Yarabbi...

BİR ERKEK — Heyecandan ölüyorum...

BAŞKA BİR ERKEK — Böyle enteresan bir numara görmemiştim şimdiye kadar...

(*Şair kızı sürükliyerek bir iki adım atar. Kız şairin kollarında ölmüştür.*

Şair ölü kızı sürükliyerek farkında olmadan bir iki adım daha atar.. Birden bire açık kapıdan içeriye Dalbanezo girer.)

DALBANEZO — NEEEE?...

(Etrafta korku ve hayret. Müzik durur.)

BİR KADIN — Bu da kim?

BİR ERKEK — Dalbanezo...

BİR KADIN — Deliye benziyor...

(Dalbanezo şaire yaklaşır. Üstüne atılır.)

DALBANEZO — Bırak onu hergele...

ŞAİR — Fakat...

(Dalbanezo şaire bir tokat atar ve kızı kendi kollarına düşer. Kızına bakar. Kızını kollarının üstünde kaldırır. Kapıya yığılanların üstüne, kızı kollarında uzanmış olduğu halde, yürür.)

DALBANEZO — Dışarı... Dışarı domuz yavruları...

(İçerdekiler kaçışırlar. Dalbanezo kızını yere yatırır. Diz çöker. Kalbini dinler.

DALBANEZO — Bitti... *(Ayağa kalkar. Odanın ortasında hızlı hızlı döner. Homurdanır. Masayı devirir. Sonra pencereyi açar. Kızını omuzlıyarak pencereden kaçar... Sükût. Yağmur sesi... İçeriye Vilyams, Paol Hü, Şair ve Kalabalık girerler.*

VİLYAMS — Her tarafı...

PAOLİNA — Arayınız...

(*Gelenler dağılırlar. Şair, Paolina ve Vilyams kalır.*)

PAOLİNA — (*Açık pencereye gider*) Kaçmış...

ŞAİR — Kızının ölüsünü de beraber götürmüş...

PAOLİNA — (*Pencereyi kapatırken*) Kızının öldüğünden emin misiniz?

ŞAİR — (*Kapanan pencere sesiyle aynı zamanda*) Evet.

PAOLİNA — (*Haç çıkarır*) Mesih günahlarını affetsin...

İKİNCİ KISMIN SONU

ÜÇÜNCÜ KISIM

ŞAHISLAR

Doktor Dalbanezo.
Serseri.
Komisyoncu.
Kapıcı kadın.
Oruspu.
Pedro.
Zabıta memurları. Hayvan terbiyecisi. Sirk cığırtkanı. Palyacolar. Sakallı kadın. Pehlivan, Kalabalık.
Gazeteciler.
Radyo.

BİRİNCİ BAP

YİNE DÖRT TELEFONA VE BİR RADYOYA DAİRDİR...

FRAYMAN TELEFONDA — Allo.

İKİNCİ TELEFON — Allo.

ÜÇÜNCÜ TELEFON — Allo.

DÖRDÜNCÜ TELEFON — Allo.

FRAYMAN — Dalbanezo bu sabah tahliye edildi. Bu hususta etraflı bir haber yazınız.

TELEFON 2. GAZETECİ — (*Telefonu kapar. Daktilosuna*) Yazınız. Sanatoryomlar trôstü ile yaptığı mukaveleye riayet etmiyen ve bu yüzden müesseseyi büyük zararlara sokan meşhur serseri Dalbanezo bundan sekiz ay evvel yüzbin dolar tazminat vermeğe ve tazminatı vermediği takdirde altı ay hapis cezasına mahkûm edilmişti. Tazminatı vermiyen serserinin hapse girdiği karilerimizin malûmudur. Bu beynelmilel sergüzeştcunun müddeti mahpusiyetini bitirerek bu sabah tahliye edildiği...

TELEFON 3. GAZETECİ — (*Kâtibesine*) Tehlikeli bir hayvan demir kafesinden çıkmıştır. Meşhur serseri Dalbanezo tahliye edildi. Aramızda dolaşıyor. Elleriniz daima çüzdanınızın üstünde olsun. Kasalarınızın kilitlerini değiştiriniz. Kendinizi sakınınız. Aramızda bir felâket elini kolunu sallıya sallıya serbest geziniyor.

TELEFON 4. GAZETECİ — (*Kâtibesine*) Yazınız. Dalbanezo altı ay hapis yattıktan sonra bu sabah tahliye olundu. Bn küstah ve meşum divane...

RADYO — Allo, allo. Burası radyo Dolaryanda. Sanatoryomlar tröstünün bundan sekiz ay evvel dolandırıcılıkla hapsa mahkûm ettirdiği doktor Dalbanezo bu sabah hapishaneden çıkmıştır...

İKİNCİ' BAP

TÂLİH MESELESİNE VEKULAĞA GELEN SESLERE DAİRDİR.....

Park. Gece. Bir sıranın üstünde bir fenerin altında Dalbanezo oturur. Yanında bir serseri uyuklamaktadır.)

Çok uzaklardan bir tango temposu gitara ile ses :)

Sinyorina, kara gözlü sinyorina
gözlerinden yanğına düşen beni
görmiyelim ört yüzünü yelpazeni.
Sinyorina, kara gözlü Sinyorina
gelelim mi kollarına Sinyorina?
Sinyorina, Sinyorina, Sinyorina.

DALBANEZO— (*Mırıldanarak*)**Sinyorina karagözlü**
Gözlerinden...
Beni.
Yelpazeni.
Sinyorina..

ÇOK UZAKLARDAN KIZIN SESİ — Ne güzel havaa. Dışarı bak...

DALBANEZO — Yine kımıldanıyorsun kızım. Koltuğuna dereceni korkomaz...

UZAKLARDAN GİTARA VE ŞARKI —
Görmiyelim ört yüzüne yelpa..

ÇOK UZAKLARDAN KIZIN SESİ — Baba dinle yukarı kattaki ziyafette...

DALBANEZO — Şarkı filân dinliyecek halim yok.

UZAKTAN GİTARALI SES —
Sinyorina kara gözlü sinyorina...

ÇOK UZAKLARDAN PEDRONUN SESİ — Ah üstadım ah. Eger biraz iktisadî siyasî..,..

DALBANEZO — Bırak şu mücerret nazariyeni Pedro...

UZAKTAN GİTARALI SES —

Ört yüzüne yelpazeni...

DALBANEZO — (*Yerinden fırlar*)

ÇOK UZAKTAN PAOLİNANIN SESİ — Vazifemi yaptım. Mukavelenin üçüncü maddesi.

DALBANEZO — Hâlâ dırlanıyorsun. Boğarım seni Basil dö koh gibi... (*Yerine oturur*) Basil dö koh, serom Dalbanezo. Basil dö kohların kadavralarını ayaklarımın dibine serilmiş görüyorum. O da kim? Ha, bir Fransız ceneralı galiba? Ne diyorsun Pedro? Napolyon hakkında bir şeyler biliyorum da, iktisadî siyasinin..

(*Birdenbire yerinden fırlar*)

ÇOK UZAKLARDAN PAOLİNANIN SESİ — İsa günahkârları affederdi. Ben de sizi affediyorum...

(*Dalbanezo sıraya düşer. Uyanmış ve Serseri uyanır*)

SERSERİ — Ne söylenip duruyorsun be kendi kendine? Çıldırdın mı moruk? Hey sana söylüyorum.

DALBANEZO — Bana mı?

SERSERİ — Şeytanlara değil elbette. Sana.

DALBANEZO — Bana ne söylüyorsun?

SERSERİ — Çattık belaya be. Niye kendi kendine dırlanıp duruyorsun? diyorum...

DALBANEZO — Ben mi dırlanıyorum?

SERSERİ — Sen.

DALBANEZO — Kulağıma sesler geliyor.

SERSERİ— Kulağına sesler mi geliyor? Tıka kulağını. Olmazsa çek arabanı. Milletin uykusunu tepesine sıçratma.

DALBANEZO — Olur...

SERSERİ — Darılma be moruk. Bitkinim vallahi de ondan. Haydi zarar yok. Söylen yine. Yalnız hafiften al, aşağıdan al biraz.

DALBANEZO — (*Uyuklamıya başlıyan serseriye*) Uyuyor musun ?

SERSERİ — (*Silkinerek*) Haydaa. Kör müsün be ?

DALBANEZO — Ne iyi, uykun geliyor.Uyuyorsun...

SERSERİ — Senin uykun gelmiyor mu? Uyumuyor musun ?

DALBANEZO — Uyumak istiyorum. Uyuyamıyorum. Gözlerim kapanıyor. Tam dalıyorum. Başlıyor kulağıma sesler gelmeğe.

SERSERİ — Hastasın be babacığım.

DALBANEZO — Hastayım. Psikolojimi kontrol edemiyorum. Buna aklım ermez. Fizyolojimden mesul benim. O da işe yaramaz bir halde.

SERSERİ — Yüksek laf ediyorsun anlaşılan. Bir

şey anlamadım amma babacığım, okumuş adama benzersin.

DALBANEZO — Çok okudum. Ne kadar çok... Ne kadar çok...

SERSERİ — Kaç para eder? Okumaktan da fayda yok. Ben elifi görsem mertek sanırım. Amma bak ikimiz de yan yana geceliyoruz. Okumuşsun ne çıkar, okumamışsın ne?.. İnsanda tali olmalı..... Biz üç arkadaş başladık işe...

DALBANEZO — Ne işine?

SERSERİ — Yüksek işe.. Kasacılık yaptık senin anlıyacağın. Kasaları dile getirmek. Anladın mı? İlk vurgunu vurduk. Tam dışarı çıkarken polis bastırdı. Ateş oldu. Con kurşunu yedi sırtından. Çekti mortayı. Ben, yakayı ele verdim. Tıktılar deliğe. Yedik on seneyi. Üçüncümüz Şmit, paraları yüklendiği gibi fertiği çekmiş. Sonra içerdeyken haber aldım. Bir iki iş daha yapmış bu kabilden, Yükünü tutmuş adamakıllı. Şimdi koskocaman bir otel işletiyor. Müşterileri konttan aşağı değil herifin.. İnsanda talih olmalı. Okumak yazmak. Ne çıkar. Doğru değil mi?

DALBANEZO — Bilmem. Senin uykun geliyor, ne iyi. Benim de uykum geliyor. Uyuyamıyorum.

(*Uzaktan bir polis düdüğü*)

SERSERİ — Vay anasını. Ötüyorlar. Vesikan var mı bari baba?

DALBANEZO — Var, işte.

SERSERİ — (*Dalbanezonun kendisine uzattığı hapishaneden çıkma vesikasını alır. Bakar,*) Ne bu be? Şekli şemailinden, yüz adımdan görsem tanırım mübareği. Kodes vesikası. Demek içerden geliyorsun? Ne kadar yattın?

DALBANEZO — Altı ay.

SERSERİ — Katilden mi?

DALBANEZO — Hayır.

SERSERİ — Zaten sende o surat yok. Dolandırdın enayinin birini mutlaka.

DALBANEZO — Nerden anladın?

SERSERİ — Belli. Sende başka iş yapacak halmi var?

(*Polis düdüğü yaklaşır*)

SERSERİ — Bana bak babalık. Haydi tüy bakalım...

DALBANEZO — Anlamadım.

SERSERİ — Yani uç buradan. Haydi kalk.

DALBANEZO — Neden?

SERSERİ — Geliyorlar. Düdüğü duymuyor mısın? Gece yarısı, seni beni buralarda yakalarlarsa yine içeriye boyladığımızın resmidir. Serseri nizamnamesini okumadın mı?

DALBANEZO — Okumadım.
SERSERİ — Öyleyse ne okudun be mübarek...
(*Polis düdüğü daha cok yaklaşır*)
SERSERİ — Haydi çabuk. Bana eyvallah. Kaç çabuk.
DALBANEZO — (*Uzaklaşan serserinin arkasından*) Nereye gideyim ?
SERSERİ — (*Uzaktan*) Nereye istersen...
(*Dalbanezo ayakta polis gelir*)
POLİS — Burada ne yapıyorsun ?
DALBANEZO — Hiç.
POLİS — Necisin ? Ne iş görürsün ?
DALBANEZO — Hiç.
POLİS — Nerde otururşun?
DALBANEZO — Hiç bir yerde.
POLİS — Kimin kimsen yok mu ?
DALBANEZO — Yok.
POLİS — Nüfus kâadın, vesikan filan bir şeyin var mı ?
DALBANEZO — Var.
POLİS — Ver bakayım.
DALBANEZO — İşte.
POLİS — (*Kâada bakar*) Haydi yürü.
DALBANEZO — Nereye ?

ÜÇÜNCÜ BAP

SERSERİLİKLE MÜCADELE VE FUKARA SEVER CENİYETİNİN FAAL AZASINA DAİRDİR.

(*Zabıta merkezi*)

MEMUR — Vallahi efendim, siz bilirsiniz amma, bana kalırsa...

KOMİSYONCU — Hayır, hayır, müsterih olunuz. Ben işimi ve mallarımı bilirim. Üç aydan beri serserilikle mücadele ve fukara sever cemiyetinde azayım. Neler gördüm neler... Öyle bir kanaata geldim ki, esasen eskiden beri bu kanaattayım: İşe yaramıyan insan yoktur. Mesele insanları işte kullanabilmektedir. Serseriliğin önüne ancak bütün serserileri cebren işe sevkederek geçilebilinir.

MEMUR — Öyle. Doğru, fakat bizim sokakladan topladığımız bu herifleri ancak hidematı şakka temizliyebilir.

KOMİSYONCU — Evet, bazıları için bu fikriniz kabili tatbiktir. Ve mutlaka tatbik edilmelidir. Ağır işler için de insan kuvvetine ihtiyaç vardır elbette. Fakat bazılarını daha hafif işlerde kullanabiliriz.

Meselâ, demin de size söylemiş olduğum gibi, Dolaryanda sirkinin böyle adamlara ihtiyacı var. Sirk hayvanların en azgınlarını yola getirir.

MEMUR — Sirk hayatıyla pek alâkadar olmadım.

KOMİSYONCU — Ben bilakis. Mesela bundan iki ay evvel bütün Dolaryanda zabıta kuvvetlerine illallah dedirten meşhur cüce serseri Simon.. Bu bücürü yeni tıkıldığı karakolun birinden ben çıkartım. Sirke tavsiye ettim. 15 gün içinde cüce cenapları muma döndü. Şimdi hem karnı doyuyur, hem de namuslu bir insan oldu. Efendim en vahşi hayvanları terbiye eden bir müessese serseriliğin önüne bıçak gibi geçmek için mühim bir vasıtadır.

MEMUR — Olabilir.

KOMİSYONCU — Her ne hal ise. İşittiğime göre, şu meşhur serseri Dalbanezo evelki gün tahliye edildikten sonra gece yarısı memurlarınızdan birisi tarafından yakalanmış.

MEMUR — Evet. İki günden beri bizdedir. Sessiz sedasız bir ihtiyar. Dehşetli acıyorum. Fakat mekânsız takımından olduğu için...

KOMİSYONCU — Zavallı. Lâkin bu hale düşmesinde kabahat kendisinin. Efendim, bu zavallı fazla okumuş adamlar ya milyoner oluyorlar, yahut ta serseri.. Her ne hal

ise, serserilerle mücadele ve fukara sever cemiyeti bu ihtiyara yardım edecektir.

MEMUR — Çok iyi olur. Bir darülacezeye filân yatırsanız...

KOMİSYONCU — Yoo. Bu olmaz. Olmaz. Hem doğru da değildir. Ahlâkını büsbütün bozarız. Halbuki herşeyden evvel, serserilerin ahlakını düzeltmek lâzım. Esasen darülacezeler, kanaatımca, muzır müesseselerdir. İnsanları işsizliğe, çalışmadan yemeğe alıştırıyor. Sonra bir çokları, ihtiyarladıkları zaman bir darülacezeye girebileceklerini düşünerek, gençliklerinde serserilik ediyorlar. İhtiyarlığın müemmen olması gençliği tembelliğe sevkeder. Her ne hal ise, şimdi şu Dalbanezodan bahsedelim. Demin söylediğim Dolaryanda Sirkinde kendisine mükemmel bir iş buldum. Mademki eliayağı tutuyor mutlaka çalışmalıdır.

MEMUR — Pek çalışacak hali yok gibi geliyor bana...

KOMİSYONCU — Size kendisini öyle gösterir.. Hem zaten sirkte bulduğum iş o kadar da ağır bir şey değil. En fazla günde bir iki saatlık... Şimdi kendisini çağırsanız da alıp götürsem...

MEMUR — Yalnız, malum muamelenin ifa edilmesi lazım geldiğini...

KOMİSYONCU — Elbette elbette, taahhütnameyi, filan derhal imza ederim...

MEMUR — Âlâ... Çağırtayım... (*Zile basar. İçeri giren memura*) Dalbanezoyu buraya getiriniz.

İKİNCİ MEMUR — Evelki gece yakalanan ihtiyar serseriyi mi ?

MEMUR — Evet...

(*Sükût. Memur ve komisyoncu parmaklarıyla masaya vururlar.*)

İçeriye ikinci memurun önünde Dalbanezo girer.)

BİRİNCİ MEMUR — Yaklaşınız. Yaklaş. Bak efendi sana bir iş bulmuş. İyi bir iş. Sana kefil de oluyor.

DALBANEZO — Efendi kim ?

KOMİSYONCU — Serserilikle mücadele ve fukara sever cemiyeti azasından ve hernevi komisyon işleri yapan.....

DALBANEZO — Peki. Peki... Ne işi ?

MEMUR — Bir sirkte çalışacaksın...

DALBANEZO — Ne yapacağım ?

KOMİSYONCU — Hafif bir iş... Merak etme. Yal-

nız artık serserîliğe elveda... Herşeyden evvel itaat.

Dolaryanda sirk müessesi sanatoryom tröstüne benzemez. Sonra seni cemiyetimiz himayesine alıyor.

DALBANEZO — Alsın. Bu gece nerde yatacağım?

KOMİSYONCU — Sirkte.

DALBANEZO — Sirkte, sirk işinden başka hiç bir şeyle fikren olsun uğraşmıyacağım. en ufak bir tecrübe... üçüncü madde. Biliyorum...

KOMİSYONCU — Yok canım, sirkteki işin bittikten sonra istediğini yap. Yalnız cemiyetimizin kontrolu altında bulunmak şartıyla, Anladın mı?

DALBANEZO — Anladım. Biliyorum. Yalnız uyuyamıyorum. Sirkte belki uyuyabilirim.

KOMİSYONCU — İşin bittikten sonra istediğin kadar uyu...

DALBANEZO — Uyuyamıyorum. Kulağıma sesler geliyor.

KOMİSYONCU — Orada gelmez. Haydi hazırlan.

DALBANEZO — Hazırım.

KOMİSYONCU — Eşyan filan yok mu?

MEMUR — Hiç bir şeyi yok.

KOMİSYONCU — Öyleyse veriniz kâatları imzalayalım.

(*Komisyoncu kâatları imzalar.*)

KOMİSYONCU — Allaha ısmarladık, zannediyorum yine görüşürüz. Bir iş için, şöyle kuvvetli sekiz kişiye lüzum var...

MEMÛR — Güle güle.. (*Dalbanezoya*) Uslu otur artık ihtiyar. Efendilerin sözünden çıkma. Sonra karışmam ha..

KOMİSYONCU — Haydi.

DALBANEZO — Ah orda bir uyuyabilsem, bir uyuyabilsem...

DÖRDÜNCÜ BAP

MAVİ MELEK FİLİMİNİN BAŞKA YOLLARDAN ÜSTÛN KÖRÛ VARDIĞI BİR NETİCEYE, DOLARYANADA SİRKİNE VE DALBANEZONUN GÖZLERİNİ GÖRMEK İSTİYEN KAPICI KADINA DAİRDİR.....

(*Sirkin ön sahnesi. Davullar. Bando. Palyaçolar.*)

ÇIGIRTKAN — Giriniz içeriye... Giriniz. Giriniz. Giriniz hanımefendiler... Beyefendiler giriniz... Sakallı kadın, dünyanın en uzun boylu devi; dünyanın en kısa boylu cücesi, beşyüz kiloluk adam, kaplanlar baleti, maymunlar konseri hepsini göreceksiniz

efendiler. Hepsini göreceksiniz hanımlar.. Giriniz içeriye giriniz, giriniz...

(Davul. Bando. Palyaçolar...)

ÇIĞIRTKAN — Buyurunuz hanımefendiler. Buyurun beyefendiler, buyurun.Bir yumrukta boğayı öldüren boksör, yüz metrede arka arkaya sekiz perende atan Civani, ölüm arabası, sakallı kadın ve son numaramız serseriler kıralını seyre geliniz efendiler. Doktor Dalbanezonun gözlerine bakınız hanımlar...

(Davullar çalarak, palyaçolar oynıyarak çekilirler. Çığırtkan perdeleri açar. Demir kafesler. Birinde sakallı kadın, birinde pehlivan, birinde doktor dalbanezo..)

(Önlerinden kalabalık geçer. Kapıcı kadınla oruspu gelirler. Kırbaçlı üniformalı sirk terbiyecisi dolaşır.. At kişnemeleri..)

(Kapıcı kadın ve oruspu sakallı kadının kafesi önünde dururlar.)

KAPICI KADIN — Allahın işine bak. Bu karıyı telaşlı bir zamanında yaratmış her halde.. Papazın sakalıyla süt ninenin memelerini birbirine karıştırmış. Hani yalnız bu sakallı karıyı görmek için insan verdiği bilet parasına acımaz...

USPU — Sakalları acaba sahici mi ?

KADIN — Bilmem. Belki de takmadır. Bir tutup çeksem. Hani şu karının sakalını bir tutup çekmek için yirmi sent verirdim.

USPU — Aman gidelim. Baktıkça yüreğim bulanıyor.

(Pehlivanın önüne gelirler.)

USPU — Bak gördün mü erkeği... Pazılara bak.

KADIN — İşte sana bir tane böyle belalı lâzım. Halâ kaçak iş yapıyorsun. Bir türlü vesika alamadın gitti. Bu herifi dost tutsan korkmadan çalışırdın.

USPU — Doğru vallahi. Ben üste para vermeğe razıyım. Göğsüne bak şunun.

KADIN — Paran o kadar bolsa kirayı zamanında ver. Hem haydi, asıl şu Dalbanezoya bakmağa gidelim. Ben asıl onu görmeğe geldim.

USPU — Aaa,.. İşte burada.

KADIN — Ho... Merhaba müsyö Dalbanezo. Nasılsınız bakalım ? Rahat mısınız burada? Başınıza neler geldi neler... Maşallah o kadar ihtiyarlamamışsın. Vallahi yalnız sizi görmeğe geldik. Sakallı kadına da baktık. O kadar da meraklı bir şey değil. Daha, daha ne işler yapıyorsunuz bakalım ? Gazetelerde hep sizi okudum. İftihar ettim. Kızınız ölmüş galiba ?.. Vah,